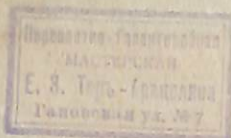

84

U-26

20
[Faint handwritten text]

ՎԻԿՏՐԻԷՆ ՍԱՐԴՈՒ

ՈԳԵՅԱՐՑՈՒԹԻՒՆ

(SPIRITISME)

ԹԱՏԵՐԳ. ԵՐԵՎ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ

Թիֆլիս «ՀԱՐՄԷՆ» Տպարան.

1905.

19 NOV 2010
20 APR 2006

U-26

№ 9320

ՎԻԿՏՈՐԻԷՆ ՍԱՐԴՈՒ

ՈԳԵՅԱՐՑՈՒԹԻՒՆ

(SPIRITISME)

Թ.Ս.ՏԵՐԳ. ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Թարգմ. Լ. ՄԵԼԻԿ-ԱՎԵՄԵԼԵՆ

Թիֆլիզ, 1901

Տպարան „ՀԵՐՄԵՍ“ Մադարեան փող. № 15.

(58)

Թարգմանած էմ եւ մատնանայի իշխանու-
րիւնից եւ վաղուց քաջասրտած եմ խաղա-
լու նաեւ նեկեւալ պիւստերը.

Ֆրանսերէնից՝

1. Էմիլ Օժիւ. «Ֆուլու գերդասան» կամ
«Ֆուրչամբաու» (Les Fourchambeault),
կատակերգութիւն 5 արարուածով:
2. Էմիլ Օժիւ եւ Ժիւլ Սանդո. «Պարոն Պու-
առիէի փեսան» (Le Cendre de M. Poi-
rier), կատակերգ. 4 արարուածով:

Ռուսերէնից՝

3. Ե. Վրախիւովա. «Երաւագուրկ կինը»
(Безправная), ողբերգութիւն 5 արար.
4. Ե. Նազարովա. «Օտարը» (Чужая), թատեր-
գութիւն 3 արարուածով:
5. Ի. Բուլաչեկ. «Կինը երէ ուզեցայ, իր ա-
սածը կ'անի», վոդ. 1 արարուածով:
6. ? «Ջուլիս ոսփով քակարքի
մէջ», կատակերգ. 3 արարուածով:

Շուտով պատրաստ կը-լինի Արսիւր
Շնիցկերի 3 արարուածով «Հէֆնար» կատակ-
երգութիւնը:

Վերոյիշեալները ձեռք բերել ցանկացող-
ները պէտք է դիմեն ինձ՝

Тифлисъ, Орбелиановская ул. д. № 24.

Левону Вардани Мелик-Адамян

29 JUL 2013

7213

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 13-го Октября 1904 года.

(13-96)

2252-99

Ե Ղ Ր Ա Յ Ր Ա Կ Ա Ն

Ն Ո Ւ Է Ր

Տ Ի Կ Ի Ն Ս Ի Ր Ա Ն Ո Յ Շ Ի Ն

Թ Ա Ր Կ Մ Ա Ն Ո Ղ Ի Ց

Ո Գ Ե Հ Ա Ր Յ ՈՒԹ Ի Ի Ն

Գ Ո Ր Ծ Ո Ղ Ա Ն Ձ Ի Ն Ք

Ալբերտso Դ'Օբենաս.

Սիմի, նրա կինը.

Դեյֆին, Սիմիի մօրաքրոջ աղջիկը.

Ժօրժ Դ'Օբենաս.

Թեկդի, Սիմիի ընկերուհին.

Դօկսօր Պարիզօս, ոգեմիջնորդ (մե-
դիում).

Դօկսօր Դաւիթսօն, հիւր.

Վալենտին Կլաւեր, հիւր.

Ռայմօնդ, նրա կինը.

Մարեսկօ, հիւր.

Ժիլբերտ, նրա կինը.

Միսլայէլ Սօնձա, ուսմիհնացի.

Դեգօբիէ, հիւր.

Ֆիլիպ, Միքայէլի ծառան.

Իվօնէս, Դ'Օբենասների աղախինը:

ՌԳԵՀԱՐՅՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՐՈՒՆԺ ԱԹԱԶԻՆ

Վարագոյրը քարճաւաղիս քեւը ներկայացնում
է ԴՕրեկաւի քաղաքային կացարանի շէն
հիւրանենակը, որի կամարածէ լայն դռնե-
րը հայում են անկէրիքին, որից դէնը ծառեր
են երեւում: Դռների աջ ու ձախ կողմերում
շուսանուէր: Աջ կողմում շուսանուէ՝ վա-
րագոյրով ծածկած, ձախում՝ կացարանի
ներսէրը անող դուռը: Եռաշին գծի վրայ
երկու փոքրիկ սեղան, մօտերը Նրոններ եւ
քաղկապոններ: Սենեակի մէջտեղը՝ զանա-
զան սեւակ ծաղիկներ: Ամեն կողմը եւս գե-
ղեցիկ կահ-կարասիք: Աջ կողմում, ձուածեւ
մի մեծ սեղանի շուրջը նստած են՝ Թեկ-
դին, ԴՕրեկաւը, Վալենտին Ելախերը:
Խորհում, անկէրիքում, կանգնած են՝ զօղա.
Պարիզօսը, Տ. Ռայմօնը, Մաքսիմօն:
Մի այլ փոքրիկ սեղանի մօտ դասարկ սրտո:
Խորհում եղած զահաւորակի վրայ նստած են՝
Ժիլբերտը, Դեյֆինը, Դեգօրիէն եւ Ժօրժ
ԴՕրեկաւը եւ չափ-չափ խօսակցում են:

ՏԵՍԻՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԹԵԿՂԻ, ԴՕԲԵՆԱՍ, ԿԼԱԻԻԷՐ, ՌԱՅ-
ՄՕՆԴ, ԴՕԿՏ. ՊԱՐԻՉՕՏ, ՄԱՐԵՄԿՕ
ԺԻԼԲԵՐՏ, ԴԵԼՖԻՆ ԵՒ ԺՕՐԺ

ԹԵԿ. Ես միշտ հաւատացել եմ ոգե-
հարցութեան—սպիրիտիզմին:

ԴՕԲ. Ոգեհարցութիւնը — սպիրի-
տիզմը՝ ինձ համար համարեա թէ կրօնք
է: Հաւատում եմ որ մերկացումներ
եղած են, որովհետեւ մարդիկ միշտ բա-
ժանուած են եղել՝ իսկական մարդա-
բէնիքի և խաբեբաների...

ԿԼ. Սակայն սպասեցէք, սպասեցէք.
չէ՞ որ ամեն բանի ևս պէտք է քննա-
կան կերպով վերաբերուել:

ԹԵԿ. Ուր քննութիւն կայ, այնտեղ
այլևս չի կարող հաւատ լինել:

ՌԱՅ. (Նստած տեղից:) ԹԵԿՂԻ, Եթէ
դուք վէճ եք սկսել ամուսնու հետ,
յայն դէպս պէտք է ասեմ որ այդ ան-
օգուտ բան է, որովհետեւ նա վիճում
է սկզբունքից դրդուած՝ որպէսզի եր-
բէք չհամաձայնուի:

ԺՕՐ. (Ծիծաղելով:) Հն, հն, հն...

Ամուսնական կեանքում այդ լաւ սկզբ-
բունք է:

ԿԼ. (Նայեալ ծիծաղելով:) Հն, հն,
հն... Ահա նկատողութեանդ անսպասե-
լի հետեանքը:

ԴՕԲ. Թոյլ տուէք՝ մի դէպք պատ-
մեմ ձեզ, որ ինձ ստիպեց անպայման
հաւատալ ոգեհարցութեան:

ԱՄԵՆՔԸ. Պատմեցէք, խնդրում ենք,
պատմեցէք:

ԴՕԲ. Դուք ևս լաւ գիտէք որ նախ
քան նշանուելս Սիմիին երբէք չէի տե-
սած, մինչև անգամ չէի էլ կարծում,
թէ այդ չքնաղ աղջիկն ապրում է աշ-
խարհիս երեսին... Այս քանը պատա-
հեց օրիցս չորս տարի առաջ... Այո,
երեք տարի է մեր ամուսնանալը: Բո-
լորովին պատահաբար ես ներկայ ե-
ղայ մի տան մէջ կատարուող ոգեհար-
ցութեան փորձին: Այդ առաջին փորձն
էր, որին ես ներկայ էի լինում: Այն
ժամանակ ես ինչ-միայն չէի հաւատում,
այլ տրամադիր էլ չէի հաւատալու ինչ
անյայտ բանի: Մեղիւմը—ոգեմիջնոր-
դը մեր յայտնի դօկտօր Պարիզօսն
էր...

ՊԱՐ. Օ՜, ի՞նչ հարկ կայ անունը յիշելու:

ԴՕԲ. Դօկտօր, չէ՞-որ մինչև օրս ես ոչինչ չեմ ասել, բայց քանի-որ սրանք հիմա այսպէս յարձակվում են սպիւրիտիզմի վրայ, ես անկարող եմ ծածկել մի այնպիսի անսովոր դէպք: Ուրեմն այդպէս՝ բոլոր ներկայ եղողներդ գիտէք դօկտօր Պարիզօտի ոգեմիջնորդական ոյժը: Առաջին փորձին ես ականատես եղայ մի ամբողջ շարք թէև զարմանալի, բայց-և-այնպէս սովորական երևոյթներին: Դօկտօր Պարիզօտը, երևի նկատելով կասկածոտութիւնս, հարցրեց ինձ. «Արդեօք չէ՞իք կամենալ տեսնել այն անձնաւորութիւնը, որ ահագին դեր պէտք է խաղայ ձեր կեանքի մէջ»: Ես պատասխանեցի՝ մեծ ուրախութեամբ... Եւ մէկ-էլ յանկարծ բոլորովին մութը սենեակի մի անկիւնում մի տեսակ կապտաւոն լոյս երեւաց, յետոյ մի ինչ-որ անորոշ, սպիտակ քան և ես՝ ի զարմանս իմ, սկսեցի զանազանել երեսի գծերը, ոսկեգոյն մազերը և մի բոպէաչափ պարզ նկարուեց մի փոքրիկ, չքնաղ երես, եր-

կու խոշոր աչեր, որոնք ինձ էին նայում և... բոլորը չքացաւ:

ԹԵԿ. Ո՞րտեղ էր այդ փորձը:

ԴՕԲ. Այդ փորձը եղաւ քաղաքից դուրս, Հովարդենց որսորդական փոքրիկ տան մէջ:

ԴԵԼ. Արդեօք այդ այն փոքրիկ տունը չէ՞, որ յետոյ նրանցից գնեցիք:

ԴՕԲ. Այո, հէնց այն է: Մի ամսից յետոյ երբ Հովարդենց մօտ հանդիպեցի Սիմիին, զարմանքից քիչ մնաց խելքս թոցնէի: Այդ նա էր: (Ընկնելով մտածման մեջ:) Հարսանիքից յետոյ մեր կեանքի ամենալաւ մասը այդ փոքրիկ տան մէջ անցկացրինք:

ԺԻԼ. Ինչո՞ւ չէք գնում այնտեղ. գարնանը հիանալի է լինում:

ԴՕԲ. Չեմ սիրում մենակ գնալ:

ԴԵԼ. Ի՞նչպէս-թէ մենակ. հապա Սիմի:

ԹԵԿ. Ես ու Սիմին ամարային սեղօնին Լօնդօն ենք գնալու, այդ արդէն վաղուց է վճռուած:

ԺՕՐ. Եւ դու թողնում ես որ Սիմին գնայ:

ԴՕԲ. Զարմանալի հարց:

Ժօրժը Դեկտեմբերի ակամջին բան է
փախում, նա էլ ծիծաղում է:

ԴՕԲ. Այդ խելառն ի՞նչ կարող էր ա-
սել ձեզ որ այդպէս ծիծաղում էք...
Ափսոս որ Սիմին այստեղ չէ:

ԺԻԼ. Ի դէպ. ո՞ւր է նա:

ԺՕՐ. Ստոնձային ցոյց է տալիս իր
նոր դաշնամուրը և նա էլ, երևի, յան-
պատրաստից երգում է:

ԴՕԲ. Դեկտեմբեր, ինչո՞ւ էիք ծիծաղում:

ԴԻԼ. (Վարժապետ:) Ժօրժն ասում էր...

ԴՕԲ. Նրա բոլոր արտասովոր վար-
մունքների մէջ, երևի, այդ ամենասար-
սափելին չէ. բայց եթէ դուք սկսէք
լուռ մնալ, այն-ժամանակ, ուղիղն ա-
սեմ, որեւէ սոսկալի բան պիտի մտածեմ:

ԺՕՐ. Ես կ'ազատեմ մօքիւրի սիրելի
աղջկան ինձ մատնելու սոսկումից. չէ՞-
որ նա ինձանից վախենում է:

ԴԵԼ. Ժօրժ... ի՞նչպէս էք համարձակ-
վում: (Տեղից վեր քոչելով վազում է
ԴՕԲ-եմասի մօտ:) ԴՕԲ-ենաս, նա ա-
սում է՝ ոգիներն արգելել են ձեզ խան-
դոտ լինել:

Բոլորեքեան ծիծաղում են:

ԴՕԲ. Խեղօք բան չես ասել, Ժօրժ.

այստեղ ոգիներն ամենեւին զործ չու-
նեն: Իմ սեպհական խորին համոզմունքս
է որ խանդը անարժան զգացմունք
է և յատուկ միմիայն ստորին բնաւո-
րութիւններին:

ԴԵԼ. (Ձեռներով սիւնուրիւն է ցոյց
սալիս:) Ես չեմ ուզում բարձր բնաւո-
րութեամբ ամուսին:

ԺՕՐ. Սիրելի Դեկտեմբեր, սքանչելի էք:
Ուրեմն դուք կամենում էք որ ձեր
ամուսինը խանդոտ լինէր:

ԴԵԼ. Սարսափելի կերպով, խելագա-
րի պէս, միշտ և ամենքի վերաբերմամբ:

ՊԱՐ. Բայց չէ՞-որ խանդը ժխտում
է վստահութիւնը:

ԴԵԼ. (Դարձարձիկ—պիտուկ անելով,
գնում է իր տեղը:) Եւ թող վստահ չը-
լինի... Թող չհաւատայ... Եթէ նա երկիւղ
ունենայ որ կարող եմ իրան սիրելուց
զազարել, այն-ժամանակ շարունակ մօ-
տըս կը-լինի... (Հանդիսաւոր կերպով
նստելով:) պրծաւ-գնաց:

ԴՕԲ. Ես երբէք չեմ նախանձում Սի-
մին. նա բոլորովին ազատ է անելու՝
ինչ-որ կամենայ:

Տ Ե Ս Ի Լ Բ

ՆՐԱՆՔ, ՍԻՄԻ ԵՒ ՍՏՈՆՁԱ

ՍԻՄ. (Թեքել սեւ հագուստով, մազերի մեզ եւ գօտկում քաւմ ծաղիկներ. ամուսնունս) Ալբերտօ, նոր դաշնամուրը հիանալի է հնչում: (Միւսներին:) Ես ձեզ թողի-դնաց, խնդրում եմ ներէք: Դուք արդէն գիտէք որ ես միշտ յափշտակվում եմ երաժշտութեամբ: Դօկտօր Պարիզօտ, եթէ ձեր ոգիները եւ կարողանային գոնէ կիսով չափ այնպէս նուագել, ինչպէս-որ Ստօնձան է նուագում, այն-ժամանակ ամենից շատ ես կը հաւատայի ոգիներին գօրութեան: (Նստելով փոփոխ սեղանի մօտ արողի վրայ:) Ինչի՞ մասին էիք խօսում:

ԹԵԿ. Մեր Լօնդօն գնալու եւ ամուսինների խանդոտութեան մասին:

ՍԻՄ. (Շփոթուելով:) Ձեմ հասկանում, թէ գրանք լինէ կապ ունեն իրար հետ:

ԹԵԿ. Հարցրու մօրաքրոջ աղջկան:

ՍԻՄ. (Զարմանով:) Դեղֆինին:

ԴԵԼ. (Նստած սեղից ձեռքերով բացասական նշաններ եւ անում:) Ինչ է, ինչ

չէ. ինձական ոչինչ չկայ.... Այդ ամենը ժօրժի հնարած բաներն են:

ԺՕԲ. Հնարած բաներ... Հիանալի խօսք... Իսկոյն երևում է, որ դեռ գիշերօթիկ դպրոցի գրականութեան ազդեցութեան տակ էք գտնվում:

ԴՕԲ. (Մօտենալով կնոջը եւ համբուրելով նրա ձեռքը:) Ձարժէ հարցուփորձ անել. խանդն ու ես՝ իրար չենք ընկնում: Կարծում եմ որ դու վախենալու բան չունես այդ զգացմունքից:

ՍԻՄ. (Նայում է ամուսնու աչքերին եւ ծիծաղում:) Ո՛հ, այո՛, ի հարկէ. դու ընդունակ չես ո՛չ մի անմտութեան:

ԴՕԲ. (Հեռանալով:) Ո՛չ մի... Հանգստութիւնը՝ բաղդաւորութեան նըշան է:

ԺԻԼ. (Վերկենալով:) Ինչպէս լաւ է այժմ այգին: Պարոններ, եկէք-գնանք:

Դուքս եւ գնում նեմփի. բացի Թեկլիից, Սօնձայից, Սիսիից ու ԴՕԲեմասից միւսները հետեւում են նրան:

ՏԵՍԻՆ Գ

ԹԵԿՂԻ, ՍՏՕՆԶԱ, ՍԻՄԻ ԵՒ
ԴՕԲԵՆԱՍ

ԹԵԿ. և ՍՏ. (մօտենալով լուսամտին,
ցածր ձայնով խօսում են:)

ԴՕԲ. Գնձում ես, Սիմի:

ՍԻՄ. Այո, ի հարկէ. միթէ այդ ար-
դէն վճռուած չէ:

ԴՕԲ. Թեկղիի հէտ:

ՍԻՄ. Ի՞նչ զարմանալի հարց է... Կար-
ծեմ որ այդ ևս վաղուց յայտնի էր քեզ:

ԴՕԲ. Արդեօք կարող եմ ճանապարհ
զցել քեզ երկաթուղով՝ գոնէ մինչև Կալէ:

ՍԻՄ. Աւելի լաւ է որ ուղղակի ա-
սես՝ Սիմի, ֆինա: (Վեր է կենում:) Առ-
հասարակ այս ամենը ինձ համար ան-
հասկանալի և... միքիչ էլ աւելորդ խօ-
սակցութիւն է:

ԴՕԲ. Դու կ'անես այնպէս, ինչպէս
որ կ'ամենում ես. ես միայն հարցրի:

ՍԻՄ. Բայց հէնց այդ հարցդ ինձ հա-
ճելի չէ. այդ ամեններն նման չէ մեր
յարարերութիւններին... Դու միշտ էլ
հանգիստ էիր:

ԴՕԲ. Ես հէնց հիմա էլ հանգիստ եմ:
ձեռնիկից լսում ե ժօժի ցանկը

« Ա՛լքերտօ, Սիմի, եկէք այստեղ »:
ՍԻՄ. (Հնչիւն ձայնով:) Իսկոյն կը-
գամ: (Ամուսնուն:) Ժօրժը կանչում է.
դու գնա, ես պէտք է Թեկղիին մի-եր-
կու խօսք ասեմ:

Նորից ժօժի ձայնը՝ « Ա՛լքերտօ »:
ԴՕԲ. (Ժօժիկն:) Գալիս եմ:
Դուրս է գնում:

ՏԵՍԻՆ Գ

ՍԻՄԻ, ԹԵԿՂԻ ԵՒ ՍՏՕՆԶԱ

ՍԻՄ. (Առագ մօտենալով:) Ի՞նչ է պա-
տահել Ալքերտօին: Ես չեմ ճանաչում
նրան. առաջին անգամն է որ նրա
ձայնի մէջ մի ինչ-որ անհանգստու-
թիւն է նկատվում: Երեւակայիր, նա
առաջարկեց՝ մեզ ճանապարհ զցել մին-
չև Կալէ:

ՍՏ. Եւ դուք թո՛յլ տուիք:

ՍԻՄ. (Օրծալելով:) Ի հարկէ:

ՍՏ. (Յուսահատ:) Դուք մահուան
դատաւճիռն էք ստորագրել:

2252-9943-961

ԹԻԿ. Դէ, հերիք. ինչ երեխան էք. միթէ չէք տեսնում որ նա ծիծաղում է:

ՍՏ. Այս ճանապարհուելուցն է կախուած իմ ամբողջ կեանքս: Ես ասում էի ձեզ՝ ինձանով միք խաղալ:

Ձեռներով ծածկում ե աչքերը:

ՍԻՄ. (Յուզուելով:) Թեկդին իրաւունք ունէր՝ ձեզ երեխայ անուանելու:

ԴԵԼ. (ձեմեխիբց:) Սիմի, դէ արի. դուք տօրը կամենում է լուսնեակի լուսով մի երեոյթ ցոյց տալ մեզ:

ՍԻՄ. (Դոսիկից մի վարդ հանելով:) Կարելի է թէ այս միսիթարի ձեզ:

Ծաղիկը երբ տալիս ես Սօննային, վերջինս շատով համբուրում ե նրա ձեռքը եւ տանելիս եւ դուրս գնում:

ՏԵՍԻԼ Ե

ՍՏՕՆՁԱ և ԹԵԿՂԻ

ՍՏ. (Թեկդիի ձեռքը բռնելով:) Ուրեմն այդպէս՝ այսօր, մի ժամից յետոյ գնալու էք: Արդէն վաղուց է, որ երկու սենեակ եմ վարձել՝ ուղիղ երկաթուղու կայարանի դիմաց. իմ ծա-

ռայ ծիրիպն այսօր ծաղիկներով զարդարել էր և հիմա ձեզ է սպասում:

ԹԵԿ. Իսկ յետոյ բոլոր կուճնուկուէն իմ գլխին է կոտրուելու... Անպատճառ ասելու են, թէ ես նպատեցի ձեր փախուստին. մինչդեռ ես զոհում եմ ինձ և իմ բարի անունս միմիայն նայն պատճառով, որ ցաւում եմ ձեզ համար և սիրում Սիմիին:

ՍՏ. (Շեշտելով:) Ի դէպ. արդեօք ըստացա՞ք այն առարկաները, որ ընտրել էիք ակնավաճառի մօտ:

ԹԵԿ. (Անվոյք կերպով:) Ա՛խ, այո՛, մատանին ու գնձիկը: Դրանց համար ռորքան էք վճարել:

ՍՏ. Դատարկ բան է, յետոյ կը հաշուենք. մինչև անգամ չեմ էլ յիշում: Ուրեմն այդպէս՝ դուք կը-լինէք ճանապարհորդական միատեսակ հագուստով:

ԹԵԿ. Այսինքն ճանապարհորդական միատեսակ հագուստով կը-լինենք մենք երեքս միասին, այն է՝ Սիմին, ես և իմ աղախին Լիւսիէտը: Այնպէս արէք, որ ծածկած կապը կանգնած լինի բոլորովին կայարանի մօտ: Դուք նրանով կ'երթաք Լիւսիէտի հետ և երբ ես

ու Սիմիւն մօտենանք կառքին, պէտք է փոփոխութիւն լինի. Սիմիւն կը-մտնի կառքի մէջ, իսկ Լիւսիէտը՝ թանձր քողով դուրս գալով նրա միջից, կը-գայ ինձ հետ: Բայց դուք երգամար խօսք տուէք ինձ որ երեք օրից յետոյ կը-գաք Լօնդօն. վասնզի ինձ չի յաջողուիլ երկար միջոց ծածկել: Լաւ, ասենք՝ առաջին օրերը նամակ կը-գրեմ և կ'ասեմ, թէ Սիմիւն միքիչ քէֆ չունի. իսկ յետոյ... Չէ՞-որ այստեղ կըսեն անհանգստանալ:

ՍՏ. Խօսք եմ տալիս: Միայն-թէ շուտով, շուտով գնայիք այստեղից:

ԹԵԿ. Միայն-թէ կայարանի մօտ ոչ ինչ չպատահէր մեզ:

ՍՏ. Ամեն ինչ կախուած է այն րանից, թէ որքան խելացի և անձուէր է ձեզ աղախինդ: Արդեօր նա կարող է Սիմիւնի դերը խաղալ:

ԹԻԿ. Այդ մասին անհանգիստ մի՞ք լինիլ. նա ու Սիմիւն արտաքինով նման են իրար: Բացի դրանից աղախինս անչափ երջանիկ է որ տիկնոջ դեր է խաղալու: Չէ՞-որ մի ամբողջ ձեռք ճանապարհորդական հագուստ է ստացիլ՝

Սիմիւնի նման. միասին պէտք է գնանք առաջին կարգով, առանձին կուպէում, և մինչև Լօնդօն օգտուելու է ճանապարհորդող օտարուհու բոլոր արտօնութիւններով:

ՍՏ. Իսկ յետոյ:

ԹԵԿ. Յետոյ... նա կը-մնայ Լօնդօնում, ուր նա ազգականներ ունի, և կը-ստանայ լաւ վարձատրութիւն: Սակայն աւելի լաւ է՝ մտածէք ձեր մասին. այնպէս արէք որ ոսկեձկնիկը ձեռքից չփախցնէք:

Ծիծաղում ե:

ՍՏ. Օ՛, միայն-թէ կարողանայի Սիմիւն իմ տուն հասցնել: Երբ երկուսով միասին կը-լինենք, ահա միայն այն-ժամանակ ես կարող կը-լինեմ ամբողջապէս տիրապետել նրա սրտին:

ԹԵԿ. Եւ նրա կարողութեանը:

ՍՏ. (Ձեռքով արհամարհական շարժումն է անում) Կարող եմ ձեզ հաւատացնել որ այստեղ դրամական հաշիւն ամենեւին գործ չունի: Սիմիւնի դեղեկութիւնը, նրա վայելուչ հասակը, նրա նազուք շարժումաճքը...

ԹԵԿ. Ի հարկէ, սակայն հօ չի՞ կա-

բիլի միջոցների վրայ ուշադրութիւն չդարձնել... Հա, ինչ եմ ասում. զգուշացէ՛ք ժօրժից:

ՄՏ. Ժօրժից... Թող այդ պարոնը ճանապարհիս վրայ չկանգնի. իմ գնդակը դեռ ոչ մի անգամ նշանից չի վրիպել:

ԲԵԿ. Խնդիրը մենամարտութեան մէջ չէ, բայց նա կարող է արգելք լինել մեր ծրագիրն իրագործելու: Ես նրա համար եմ օգնում ձեզ որ սիրում եմ Սիմիին և կամենում եմ որ նա երջանիկ լինի: Դուք Սիմիին սիրո՞ւմ էք:

ՄՏ. (Փեռն կերպով:) Ես նրան պաշտում եմ:

ԹԵԿ. Խիղճս հանգիստ կը-լինի միայն այն-ժամանակ, երբ իմանամ որ նա երջանիկ է:

ՄՏ. Եթէ նա ինձ սիրում է, ամուսնուց կը-բաժանուի և մինք երջանիկ կը-լինենք:

ԹԵԿ. Ես ձեզ հաւատում եմ:

Դնում եմ ճեմելիք. դրանց դիմացից դուրս եմ գալիս Ժօրժի եւ Սիմի:

Տ Ե Ս Ի Լ 2

ԺՕՐԺ ԵՒ ՍԻՄԻ, կանգ առնելով դրոներում, նայում են ՄՏՕՆՁԱՅԻ ետեւից:

ԺՕՐ. Ի՞նչ սիրուն տղամարդ է այդ ուռմինացին. կարծես քաշած պատկեր լինի:

ՍԻՄ. (Բարկուքեամբ:) Ինչո՞ւ ես տընտաղ-անում: Տաղանդաւոր մարդ, մեր հիւրը, օտարական... մի՞թէ այդքանը բաւական չէ որ հանգիստ թողնես նրան:

ԺՕՐ. Ո՛րպիսի տաք պաշտպանութիւն:

ՍԻՄ. Ինձ այնպէս է թվում որ ուզածդ նրա մասին խօսելը չէր: Ի՞նչո՞ւ համար ինձ բերիր այստեղ. ես պէտք է դնամ հաղնուեմ:

ԺՕՐ. Ես ուզում էի խօսել քո մասին... Սիմի, չէ՞-որ ես չուենեմ այն հանգստութիւնը, որ ունի Ալբերտօն, բացի դրանից ես լիակատար ազատութեան թէօրիայի համակրողներից չեմ:

ՍԻՄ. (Բարկուքիւնից պոկոսում է ձեռքի ծաղկի քերեքը:) Ես կարծում եմ որ ինձ համար պարտաւորական չեն՝

ոչ քո թէօրիաները և ոչ էլ քո կարծիքները:

ԺՕԲ. Թող այդպէս լինի, բայց ես սիրում եմ քեզ... Նստիր, Սիմի:

ՍիՄ. (Վրդովուած:) Ես ժամանակ չունեմ:

ԺՕԲ. Հինգ բողէ միայն. երկար չեմ պահիլ: (Սիմին նստում է:) Ես սիրում եմ քեզ, Սիմի, ինչպէս հարազատ քրոջս և դողդողում վրադ, ինչպէս Ալբերտօի պատուի և հանգստութեան վրայ: Նա իմ հօրեղբորորդին է, հարազատենքի պէս միասին ենք մեծացել, նա միայն միջանի տարով է ինձանից մեծ, բացի դրանից նա ինձ համար եղել է թէ հայր, և թէ խնամակալ միաժամանակ...

ՍիՄ. Այդ ամենը ևս շատ սրտաշարժ է, Ժօրժ, բայց թվում է որ այժմ այդպիսի պատմութիւնների ժամանակը չէ:

Վեր է կենում:

ԺՕԲ. (Բռնելով նրա երկու ձեռքը:) Սիմի, Թեկդիի հետ մի գնար, ես վախենում եմ ձեր այդ ճանապարհորդութիւնից. (Վաճառ:) Ես նրան չեմ հաւատում:

ՍիՄ. Ի՞նչպէս թէ չես հաւատում. ես

մինչև անգամ չեմ էլ հասկանում ասածդ:

ԺՕԲ. Ես ինքս էլ չեմ հասկանում. անհրաժեշտ ժամանակ է՝ ես բոլորովին անընդունակ եմ դարձել քեզ հասկանալու:

ՍիՄ. (Աւստեղծ ազատել:) Այլևս ոչինչ չունեմ ինձ ասելու: Խնդրում եմ՝ բոլորովին էլ կանչես այստեղ. մնաս բարովի ժամանակն է:

ԺՕԲ. (Աղաչանով:) Սիմի, ի՞նչ գըտար այդ մարդու մէջ, Միթէ չես տեսնում որ դա մի՞նն է այն ստոր ու բաղդախնդի թափառականներից, որոնք օտար ընտանիքների մէջ մուտք գործելով՝ որոնում են միայն...

ՍիՄ. Ժօրժ...

ԺՕԲ. Այնպիսի հարուստ կանայք, որոնք միամտութիւն ունենային հաւատալու նրանց շողմբոր խօսքերին, նրանց կեղծ սիրոյն:

ՍիՄ. (Զայրոյթով:) Ես այս բանը երբէք չեմ ներիլ քեզ, երբէք: (Մօտենալով նեղիկի դռներին:) Ալբերտօ, բոլորին էլ խնդրի՛ր՝ գնա այստեղ, իմ գնալու ժամանակն է: Թեկդի:

Ժօրժը գնում է դեպի լուսամուկը:

ՏԵՍԻՆ Է

ԱՄԵՆՔՆ Է՛Լ ՄՏՆՈՒՄ ԵՆ ՀԻՒՐԱ-
ՍԵՆԵԱԿ

ՍԻՄ. Թեկղի, ժամանակ է: Խընդ-
րում եմ՝ կարգադրես, որ իրեղէններս
կառքի մէջ դնեն:

ԹԵԿ. Ես արդէն ամենքին էլ մնաս
բարով ասացի... Յտեսութիւն, ցտե-
սութիւն. (Դնալով, դռների մէջ:) Ստոն-
ձա, դուք խոստացիլ էք ճանապարհ
գցելու մեզ, յիշում էք:

ՍԻՄ. Ա՛խ, Տէր Աստուած, ես
կը-կամենայի առանց որեւէ ուղեկցու-
թեան. ի՞նչ հարկ կայ ուրիշներին ան-
հանգիստ անելու...

ՍՏ. Դուք շատ խիստ էք, բայց ձեր
ընկերուհին արդէն վաղուց այդ թոյլ-
տուութիւնը տուել է ինձ. ես կ'երթամ
ներքեւ և կը-հրամայեմ կառք բերել:

ԴՕԲ. Ստոնձա, յոյս ունեմ որ դուք
մեր սիկիւններին ճանապարհ դնելուց
յետոյ կը-վերադառնաք՝ երեկոն մեզ
հետ անցկացնելու:

ՍՏ. (Շփոթուած:) Դժուար-թէ, ԴՕԲե-

նաս: Այսօր երեկոյեան ես պէտք է գնամ
ծանօթիս մօտ, որին խօսք եմ տուել...

ԴՕԲ. Շատ ափսոս. ես յոյս ունէի
որ կը-գաք մեզ պատմելու, թէ մեր տի-
կիւնները՝ մնալով առանց քաղցրեղէնի
ու ծաղիկների, ի՞նչպէս գղջում էին որ
մեզ թոյլ չտուին իրանց ուղեկցելու:

ՍԻՄ. (Ծիծաղելով:) Օ՜, հաւատո՛ւ որ
համակրութեան այդ արտայայտու-
թիւնները միշտ միմիայն նեղութիւն
են պատճառում շողեկառքում:

ԺՕԲ. Ստոնձա, կարծեմ դուք կայա-
րանի դիմացն էք ապրում:

ՍՏ. և ՍԻՄ. (Նայում են իրար:)

ՍՏ. Այո՛... այսինքն՝ այնտեղից շատ
էլ հեռու չեմ... Այնտեղ... բարեկամնե-
րիս... կացարանն է:

ԴՕԲ. Ա՛խ, այո, յիշում եմ. մէկ ան-
գամ մենք իրար մնաս-բարով ասացինք
հէնց մուտքի դռանը. այդ ուղիղ
կայարանի դիմացն է:

Ստոնձան սեղմում է ԴՕԲեմասի
ձեռքը, միասնեից մնաս-բարով
է ասում եւ դուրս գնում:

ԱՄԵՆՔԸ. (Ճանապարհ տալով Սի-
սիին:) Յտեսութիւն, ցտեսութիւն...

ԴԵԼ. Գնան-բարով, Սիմի. եթէ իմ ապագայ ամուսինս երբեիցէ ինձ թողնի որ մենակ Անգլիա գնամ, ես այլևս չեմ վերադառնալ. նա հէնց այն տեսնելն է որ ինձ կը-տեսնի:

ՍԻՄ. Նա՛ ղվ-որ ամուսնանայ այն-պիսի խելառ ու թեթևօլիկ աղջկայ հետ, ինչպիսին-որ դու ես, ուրիշ բանի էլ չպէտք է սպասի: Ցտեսութիւն:

ԴՕԲ (Մօսեմալով Սիմիին, միւսներից հեռու.) Ուրեմն այդպէս՝ գնում ես:

ՍԻՄ. Այս երկրորդ անգամն է ինչ միեւնոյն հարցը տալիս ես ինձ: Ի հարկէ գնում եմ, մինչև անգամ շտապում եմ: Մնան-բարով:

ԴՕԲ. Մի արտասանիր այդ խօսքը... Ես էլ չգիտեմ թէ ինչո՞ւ, բայց տխուր եմ:

ՍԻՄ. (Տատանման մեջ:) Ալբերտօ, այդ լեզուով դու երբեք ինձ հետ չես խօսեցած... Մի՞թէ քեզ համար ես այդպէս թանգ եմ:

ԴՕԲ. Դժ... Սիմի, մի՞թէ կարելի է այդպիսի բան հարցնել: Ի՛նչ տուր այդ ծաղիկը:

ՍԻՄ. (Դիպի վրայից հանելով ծաղի-

կը:) Մեզ են նայում է, երևի, ծիծաղում վրաներս: (Բարձր.) Ուրեմն այդպէս՝ ցտեսութիւն: Պարոններ, ցտեսութիւն, ցտեսութիւն...

Ամենքի ձեռքն էլ սեղմում է:

ԴՕԲ. Ես կ'ուղեկցեմ քեզ:

ՍԻՄ. Այս դռներից դէնը չպէտք է գաս. դու ինձ խօսք տուիր: Ի՛նչ կարիք կայ աւելի հեռու ուղեկցելու, աւելորդ արտասուքներ թափելու... (Համբուրում է նրա նակասը:) Ցտեսութիւն... Ամենքդ էլ ֆուսէք այստեղ, ես ամենին չեմ սիրում հրաժեշտի տեսարանը:

Դուրս է գնում:

ՏԵՍԻԼ Ը

ՆՐԱՆՔ, առանց ՍԻՄԻԻ, ԹԵԿՂԻԻ և ՍՏՕՆՁԱՅԻ, յետոյ դօկտ. ԴԱԻԹՍՕՆ

ԴԵԼ. Ես վրդովեցուցիչ եմ համարում որ Սիմին ինձ հետը չտարաւ Լօնդօն:

ԺՕՐ. Դելֆին, ես ու դուք միասին նաւով կը-պտըտենք աշխարհիս շուրջը, միայն այն պայմանով որ անպատճառ նորընտիր նաւաստիի շորեր հագնէք,

ապա-թէ-ոչ՝ բոլոր նաւաստիներին խել-
քից կը հանէք:

ԴԵՒ. Ձեմ ուզում: Ես կ'երթամ որ-
պէս սպայ, իսկ դուք իբրեւ նորընտիր
նաւաստի. գոնէ այն-ժամանակ, երբ
ձեզանից անբաւական մնամ, կարող
կը-լինեմ բանտարկել տալ: (Մօտենում
է ԴՕԲԵՆԱՍԻՆ ԵՒ ձեռք դնում նրա
ուսին:) Ալբերտօ, դուք կարօտ էք բա-
շում, դուք տխուր էք, այնպէս չէ: Եթէ
ուզում էք, ես հէնց այս րոպէիս կ'եր-
թամ Սիմիի ետեից և կը-համոզեմ նրան՝
յետաձգել գնալը:

ԴՕԲ. (Համբուրում է նրա գլուխը:) Ինչէր էք ասում, սիրելիս. ես ու Սի-
մին մեր կեանքը կարգադրել ենք սկզբ-
բունքի համեմատ, այն է—մեզանից
իւրաքանչիւրն ազատ է՝ ուզուած ժա-
մանակ ճանապարհորդել և ժամանակ-
առ-ժամանակ իրարից հեռու հանգստա-
նալ:

ԴԵՒ. Բայց այդ ազատութիւնից դուք
երբէք չէք օգտուել:

ԴՕԲ. Ե՞ս. ոչ. յարմար դէտք չի ե-
ղել: Սակայն Սիմին ցանկացաւ Լօն-
դօնի ամարային սեզօնը տեսնել, իսկ

եւ չկամեցայ արգելք լինել նրան:

ԴԱԻ. (Ներս գալով նեմփիֆի կողմից:) Ի՞նչ հրաշալի զիշեր է. տաք, աստղալից:

ԱՄԵՆՔԸ. Դօկտօր Դաւիթսօն: (Ամեն
կողմից բացականում են:) Բարոյ ձեզ:
Վաղձեց է որ եկել էք:

ԴՕԲ. Դօկտօր Դաւիթսօն, ինչպէս
ուրախ եմ ձեզ տեսնելուս համար:

ԴԱԻ. (Սեղմելով նրա ձեռքը:) Ե՛ս
ևս, ես ևս: Հապա ռւր է Սիմին, իմ
հրաշալի, միշտ առողջ հիւանդս:

ԴՕԲ. Անշուշտ նա շատ պիտի ափ-
սոսայ որ ձեզ չտեսաւ: Նա գնաց:

ԴԱԻ. Ձբօսնելով:

ԴՕԲ. Ո՛ր-ոչ, կարճ ժամանակով մի
փոքրիկ ճանապարհորդութիւն կատա-
րելու դէպի Լօնդօն:

ԴԱԻ. Սակայն ռւմ հետ է գնացել.
Ժօրժն այստեղ է, թռչնակը ևս այս-
տեղ է... Բարոյ ձեզ, թռչնակ:

Ձեռք մեկնում է Դեյֆինին:

ԴԵՒ. Ինձ հետը չտարաւ, այլ գնաց
Թեկզիի հետ...

ԴԱԻ. Ա՛մ, այդ նրա անբաժան ըն-
կերուհին է:

ԴՕԲ. (Աւազակներով խօսակցութիւնը

փոխել։) Դօկտօր Դաւիթսօն, թո՛ղ տուէք
ներկայացնել ձեզ իմ բարեկամ՝ Նշանա-
ւոր ոգեմիջնորդ դօկտօր Պարիգօտին։

ԴԱԻ. (Սեղմելով Պարիգօտի ձեռքը։)
Շատ ուրախ եմ հետներդ ծանօթանա-
լու, միայն-թէ ես ամենափոքր չափով
անգամ չեմ հաւատում ոգեհարցութեան։

ԿԼԱԻ. Մեր զօրագունդն ստուարա-
ցաւ... Ես ձեր կողմն եմ, դօկտօր։

ՌԱՅ. Ա՛խ, ինչպէս կը-կամենայի՝
գոնէ մի սրեկէ փորձ տեսնել։

ԺԻԼ. Ե՛ս ես։

ԴԵԶ. Եթէ-միայն դօկտօր Պարիգօտը
չմերժի՝ մի փոքրիկ փորձ ցոյց տալ մեզ։

ԴԵԼ. Օ՛, այո՛, հէնց հիմա, այստեղ...
Ինչպէս ուրախ եւ թէ սարսափելի կը
լինի այդ։

ՊԱՐ. (Դաւիթսօնին։) Դօկտօր, խնդ-
րեմ ասէք, թէ ի՞նչ հիման վրայ չէք
հաւատում ոգեհարցութեան։

ԴԱԻ. Ինչպէս ասեմ ձեզ. գուցէ այն
պատճառով որ մինչև այժմ ո՛չ մի
պարզ ու որոշակի բան չեմ տեսած.
այլ միշտ էլ միեւնոյն երևոյթներն են
տեղի ունենում, այն է՝ զանգակիկներ
են թռչկոտում, սեղաններ՝ վեր-վեր

բարձրանում... Դօկտօր, համաձայնե-
ցէք որ այդ բաները ձանձրալի են։ Բացի
զբանից՝ խելքումս չի նստում որ այդ-
պիսի անսովոր ոյժի տէր մի մարդ
իր այդպիսի ոյժը գործ դնի միմիայն
այն բանի վրայ որ անշուշտ առարկա-
ները տեղներից բարձրանան, շար-
ժուեն...

ՊԱՐ. Սակայն սպասեցէք. դուք հօ-
չէք կարող այնպէս անել որ ծանր
սեղանը աննիւթականանայ, այսինքն
իր քաշն ու անշարժութիւնը կորցնի,
որպէսզի դուք նրան ստիպէք ման գալ
սենեակի մէջ, կամ տեղից բարձրանալ,
այն-ինչ ոգեհարցը կարող է այդ բա-
ներն անել։

ԴԱԻ. Այո՛, ես չեմ կարող եւ իսկի
չէի էլ պարապիլ այդպիսի բաներով։
Եթէ ես կարողանայի ներշնչումներ ա-
նել մարդկանց... Օ՛, ինչքան բարիք
կը-գործէի, որքան լաւ-լաւ բաներ կ'ա-
նէի յօգուտ մարդկութեան. բացի զըրա-
նից՝ աւելի հարուստ կը-լինէի, քան-որ
այժմ եմ։ (Միծաղում է։) Հա՛, հա՛, հա՛...
Իսկ դուք ձեր ոյժը գործ էք դնում
չնչին ու ոչինչ բաների վրայ. ահա այդ

է պատճառը որ ձեզ չեմ հաւատում:
ԴՕԲ. Պարիզօտ, խնդրում եմ ձեզ,
եկէք հէնց այս բողոքիս մի փորձ ա-
նենք. ես մի առանձին ոգեւորութիւն
եմ զգում:

ԱՄԵՆՔԸ. (Շրջապատում են Պարի-
զօսին:) Դօկտօր, յատուկ խնդրում ենք,
մի՞ք մերժիլ:

ԴԵԼ. Դօկտօր, աղաչում եմ ձեզ. ահա
հէնց այստեղ, այս սեղանի մօտ... Ի՞նչ
պէտք է անել. ճրագները հանդցնե՞ր:

ԺՕՐ. Դօկտօր Պարիզօտ, Ալբերտօին
հանգստացրէք. նրան ցոյց տուէք Սի-
միին՝ շոգեկառքում հանգիստ գնալիս:

ՊԱՐ. Ես ոչինչ չեմ կարող խոստա-
նալ, վասնզի ես չգիտեմ, թէ ոգին
ինչ է ասելու. սակայն համաձայն եմ
փորձ անելու: Խնդրում եմ, դօկտօր
Դաւիթսօն, չէ՞իք կամենալ կողքիս նըս-
տել. այ, հէնց այստեղ:

Յոյց է տալիս մեծ սեղանը:

ԴԱԻ. Շնորհակալ եմ, աւելի լաւ է՝
եւ մի կողմը մնամ: Սպիրիտիզմի այբ-
բենի հետ ինքս էլ ծանօթ եմ. ես կը-
զբեմ հարուածները, իսկ յետոյ կը-կար-
դանք, թէ ինչ էլ ասում ոգին:

ՊԱՐ. Պարոնքեր, նստեցէք, իսկ միւս-
ներդ միքիչ ետ քաշուեցէք դէպի մի
կողմը: (Սեղանի մօտ նստում է Դիլիանը,
Փօրժը, Ռայմօնը, ԴՕԲեանասը եւ Պա-
րիզօսը, որոնք կոնաքոնուկ մի շղթայ
են կազմում:) Պարոններ, սեղանի մի
հարուածը նշան է, թէ ոգին ներկայ է,
երկու հարուածը՝ թէ նա համաձայն է
պատասխանելու, երեքը՝ լոյսը պակա-
սացնելու, չորսը՝ աւելացնելու: Սկսենք:
Բոլորն էլ նստում են:

ԴՕԲ. Սեղանն սկսում է տատանուել:

ԴԵԼ. Օ՛, այո՛, նա դողում է:

ՌԱՅ. (Սարսափով:) Թե՛քվում է:

Սեղանը քեփում է նրա կողմը, յե-
տոյ ծանր-ծանր բաղխում ոտներով:

ԴՕԲ. Պարիզօտ, հարցրէք:

ՊԱՐ. Արդեօք ոգին ներկայ է այս-
տեղ:

Սեղանը բաղխում է մի անգամ:
ԱՄԵՆՔԸ. Ներկայ է:

ՊԱՐ. Արդեօք նա խօսելու է:

Սեղանը բաղխում է երեք անգամ:

ԴՕԲ. Լոյսը պակասացրէք:

Ժիլբէրսը հանգցնում է կանդե-
լաբներէից մեկը. մրմնում է:

ՊԱՐ. Արդեօք ողին պատասխանելու է:
Սեղանը բաղխում է երկու անգամ:
ԱՄԵՆՔԸ. Կը-պատասխանի, կը-պա-
տասխանի:

ՊԱՐ. ԴՕՐքնաս, հարցրէք:
ԴՕՐ. Ես կամենում եմ իմանալ, թէ
երկաթուղու այն գնացքը, որով պէտք
է ուղևորուէր Սիմին, գնաց արդեօք:
ԺՕՐ. Ի հարկէ-որ գնաց սրանից մի
ժամ առաջ:

ԴՕՐ. Ես կամենում եմ որ ինքը ո-
գին ասի ինձ այդ բանը:

Սեղանն սկսում է մին յանախ, մին
ուռ-ուռ բաղխել:

ԴԱԻ. (Նստանակելով հարուածներէ)
Լուսամտին նայեցէք:

ԱՄԵՆՔԸ. (Նայում են նեմղիքի կող-
մը) Ոչինչ չի երևում:

ՊԱՐ. Արդեօք այստեղ է ողին: (Սե-
ղանը բաղխում է մեկ անգամ) Ի՞նչ
պէտք է անել:

Սեղանը բաղխում է արագ-արագ:

ԴԱԻ. Դարձեալ նոյնը: Լուսամտին
նայեցէք:

ԴԵԼ. Ա՛խ, Տէր Աստուած, երևի ա-
ջկողմեան լուսամտի համար է ա-

սում, որ ծածկուած է վարագոյրով:

Սեղանը բաղխում է երեք անգամ:
ԴՕՐ. Ճրագները հանգցրէք:

ԿԼԱԻ. (Հանգցնում է:) Դէ հիմա բո-
լորովին մութն է:

ՊԱՐ. Ձեզանից մէկը թող ետ քաշէ
վարագոյրը:

Կլաիերը ետ է փառում վարագոյ-
րը, կարմրագոյն բոցը լուսաւո-
րում է ողջ սենեակը:

ԱՄԵՆՔԸ. (Տեղներից վեր քոչելով):
Տէր Աստուած, այդ ի՞նչ է... Հրդեհ...

ԴՕՐ. Լուսամտը բաց արէք:

Կլաիերը բաց է անում լուսամուտը.
լավում են աղաղակներ. «Հրդեհ,
հրդեհ...—Ո՞րտեղ է հրդեհը...—
Երկաթուղու կայարանում»...

ԿԼԱԻ. (Գլուխը դուրս բերելով լուսա-
մսից) Ո՞րտեղ է հրդեհը, ի՞նչ էք ասում:

ՉԱՅՆԵՐ. (Փողոցից) Երկաթուղու
գնացքն այրուեց... կայարանից հազիւ
հեռացած՝ ամբողջովին այրուեց:

ԴՕՐ. Շո՛ւտ, շո՛ւտ արէք գնանք այն-
տեղ... Սիմի՛ս...

Վ ա ր ա գ ոյ ր

ԱՐԱՐՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

Բեւը ներկայացնում է գեղեցիկ զարդարուած մի մեծ սեւեակ. մեջը շատ ծաղիկներ։ Մեջեղը ընկողմաւան. անկիւններից մեկում մի փոփոկ գահաւորակ. մի քանի խոշոր արոտակ—պուֆ։ Խոտում դռնը, որ սանում է դեպի մի սեւեակը. մաքի կողմում մուսֆի դռնը. երկու վարագուրում յուսամուտ նայում են փողոցին։ Բազմացի ոտերի մոտ բարձր, որոնց վրայ վարագույրը բարձրանալիս նստած է Սոննան։ Գոթոգուրիւնը կատարում է միւս օրը։

ՏԵՍԻՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՍԻՄԻ ԵՒ ԱՏՕՆԶԱ

ՍԻՄ. (Առաւօտեան սպիտակ հագուստով նստած է բազմոցի վրայ. Սոննան նրա ձեռքերը իր ձեռքերի մեջ առած նստած է նրա ոտերի մոտ։) Ի՞նչպէս խաղաղ է այստեղ. արդեօք մենակ ենք։ Սակայն ինչո՞ւ եմ վախենում այսպէս։

ՍՏ. Այդպէս շղային չպէտք է լինել, իմ աննման։ Մենք մենակ ենք, բոլորովին մենակ։ Միքում եմ քեզ, ես քո հաւտաարիմ ստրուկն եմ. անհայտապէս իմ ամբողջ կեանքս կ'անցկացնեմ քո ոտերի մօտ։

ՍԻՄ. (Մտախօս)։ Նա յանկարծ ինձանից ծաղիկ խնդրեց... Ի՞նչպէս դարձանալի է։

ՍՏ. Այդ ո՞վ։

ՍԻՄ. Ալլերթօն՝ ամուսինս...

ՍՏ. (Համբուրելով նրա ձեռքը)։ Ի՞նչ կարիք կայ յիշելու այդ սառը, մեղ համար օտար մարդուն։ Անհրաժեշտ է մոռանալ բոլոր անցեալը։ Ես քեզ կը շրջապատեմ անպիտի բուռն, քնքուշ ու կաթոգին սիրով, որպիսին քո եսասէր ամուսինը երազումս անգամ չի տեսել։

ՍԻՄ. Այո, այդ ճշմարիտ է, Միքայէլ... Օ՛, իմա Միքայէլ... Գրկիք ինձ, ամուսնու սեղմիք ինձ կըծքիդ. կամենում եմ ամեն ինչ մոռանալ...

ՍՏ. (Գրկելով)։ Այսուհետեւ մենք ընդմիշտ անանջատ կը-լինենք։ Օ՛, երբ պիտի լինես մեր կախարդական երկրում,

— Իմ չքնաղ հայրենիքում, ուր ես հայրենի ամբողջ ունեմ: Ի՞նչպէս պէտք է հպարտանան նախնիքներին ստուերները, երբ քեզ տանեմ այնտեղ:

ՍԻՄ. Ո՛հ, այո՛, Միքայէլ, մենք կ'երթանք այնտեղ: Ես ապահարզան ձեռք կը-բերեմ, մենք կ'ամուսնանանք և երջանիկ կը-լինենք: (Մսֆի ետեւից ընկնելով:) Սակայն ինչո՞ւ էր նա այնպէս տըխուր:

ՍՏ. (Վեր կենալով:) Դարձեալ... Ուղիղն ասեմ՝ քիչ է մնում որ նախանձուեմ. այնպէս պէտք է մտածեմ, թէ դու քո ամուսնուն ես սիրում:

ՍԻՄ. (Կրակ կտրած:) Եթէ ես նրան լինէի սիրելիս, հիմա ես այստեղ չէի լինիլ. (Կաւաց:) մահաւանդ՝ եթէ նա ինձ սիրելիս լինէր:

ՍՏ. Սակայն մի՞թէ նա կարող էր սիրել. այն՝ սառը, չափած-ձեւածը... Դէ ինքը ասա. մի՞թէ ինքը չհամաձայնեց այս անշատմանը՝ հէնց քո առաջին խօսքից յետոյ:

ՍԻՄ. Ո՛հ, այո՛: Սակայն այդ փոխադարձ ազատ գործողութեան սկզբունքը՝ ինչ ասել կ'ուզի, վրդովում էր ինձ: Մի՞թէ

կարելի է դատողութիւններ անել, երբ սիրում ես:

ՍՏ. Տեսնո՞ւմ ես ուրեմն. այն-ինչ նա շարունակ դատողութիւններ էր անում:

ՍԻՄ. Շարունակ... Բայց վերջին օրերը նա ինչո՞ւ այնպէս փոխուեց... Ի՞նչպէս թաղանձում էր որ թոյլ տայի իրան ճանապարհ գցել ինձ՝ գոնէ մինչև Կալէ:

ՍՏ. (Մաղրով:) Երեւի զօկտօր Պարիզօտը խորհուրդ էր տուել նրան մի փոքր զբօսանք կատարելու:

ՍԻՄ. (Վեր կենալով:) Շատ հաւանական է: Ա՛խ, այստեղ քեզ մօտ ինչ լաւ է. ինչպէս յարմար ու կարգին է Կլմեն Բան: (Կիպ-կաշելով նրան:) Իսկ երկաթուղու գնացքը հիմա արագընթաց սլանում է: Ամենքն էլ կարծում են, թէ ես գնացի: (Միծաղում է:) Հա՛, հա՛, հա՛... Եթէ մինը կայ, որ սաստիկ գոհ է, այդ անշուշտ Լիւսիէտն է: Մի ամբողջ ձեռք հազուստ ստացաւ, այժմ գնում է առաջին կարգով, առանձին կուպէի մէջ: Միայն-թէ սաստիկ ուրախութիւնից չկորցնէր արկը-ղիկս:

ՍՏ. Ի՞նչ արկղիկ:

ՍԻՄ. (Անփոյթ կետալով:) Ձարդարանքներիս արկղիկը:

ՍՏ. (Սառսափով:) Աղաժանդներով:

ՍԻՄ. Այո՛. աղաժանդներ, մարգարիտներ, զմրուխտներ... Չէ՞-որ ես չէի կարող սեղօնին գնալ Լօնդօն ու հետս ոչինչ չվերցնել:

ՍՏ. Ի՞նչ աններելի անհոգութիւն, թանկագին զարդարանքներով արկղիկը թողնել աղախնու մօտ: Դէ, մի՞թէ կարելի է այդպէս բան:

ՍԻՄ. (Փախալով:) Երեւի-թէ կարելի է որ ես այդպէս արի: Այս բանն ինչո՞ւ է այդպէս քէֆդ կոտորում:

ՍՏ. Բայց, սիրելիս, չէ՞-որ այդ մի ահագին գումար է. այդպիսի բաները ձեռքից չեն թողնում, այլ միշտ իրանց մօտն են պահում: Աններելի՛ անզգուշութիւն... Ի՞նչպէս ես գլխի չընկայ Լիւսիէտին հարցնելու, թէ ի՞նչ է ձեռքինը:

ՍԻՄ. Ի՞նչպէս բարի ես դու. մինչև անգամ ունեցածներիս մասին էլ ես զոգոգողում: Մինչդեռ նա... այն միւսը... նա նոյնիսկ ուշադրութիւն անգամ

չդարձրեց, թէ ի՞նչ-ու-ինչ եմ վերցնում հետս: Եթէ ես կամենայի, կարող էի ամբողջ օժիտս հետս բերել, որովհետեւ բոլոր տոմսակները, արժեթղթերը, ամբողջ դրամագլուխս իմ սենեակում երկաթէ արկղի մէջ է լինում, որի բանալին էլ... (Յոյց տալով վզից կախուած մի շաւ բարակ շլորայ:) ահա մօտս է:

ՍՏ. Ասում ես՝ ամբողջ դրամագլուխըդ տանն է և բո առնունով պահեստի չէ՞ դրում զդրամատանը:

ՍԻՄ. Այո՛. դու էլ գիտես որ նա լաւ տեղեակ է բօրսային խաղերին և նա շատ է մեծացրել իմ դրամագլուխը. ես էլ՝ ի նշան շնորհակալութեան բոլորը թողել էի տանը, որ բան է, եթէ շրջանառութեան համար դրամի պէտք ունենար, կարողանար իմոնքը վերցնել:

ՍՏ. Եւ նա վերցնում էր:

ՍԻՄ. Երբէք, այլ շարունակ գլուխս տանում էր, թէ թո՛ղ բո առնունով դրամատանը դնեմ. իսկ ես շարունակ յետաձգում էի և ահա հիմա...

ՍՏ. Հիմա ի՞նչ:

ՍԻՄ. Ամեն ինչ նրան կը-մնայ: Ես

նրանից հեռացայ... փողերս պահանջու-
լու համար նոր հօ ես չեմ գնալու նրա
մօտ:

ՍՏ. Ուրիշ կերպ մի՞թէ կարելի է, Սիմի:
Դուրս բաղխում եմ:

ՍԻՄ. Դուռը բաղխում են. արդեօք
ո՞վ կարող է լինել: Միքայէլ, ես վա-
խենում եմ:

ՍՏ. Տէր Աստուած, ինչ երեխան ես.
դու գնա՛ս այն սենեակը:

ՍԻՄ. Ո՛չ, ո՛չ. ես դեռ ուզում եմ ի-
մանալ՝ դուռը ծեծողն ո՞վ է: (Կաշխիւով):
Հապա եթէ իմ ետևից եկած լինե՛ն:

ՍՏ. Ո՞ւմ մտքովը կարող էր անցնել
որ մենք այստեղ ենք:

Դուան բաղխումը կրկնվում է:

ՍԻՄ. Գնա՛ս հարցրու տես, թէ ո՞վ է:

ՍՏ. (Մօտենալով դուանը): Ո՞վ ես.
ի՞նչ ես ուզում:

ՖԻԼ. (Դուան ետևից): Ե՛ս եմ, ես,
Ֆիլիպը, անհրաժեշտ բան ունեմ ձեզ
ասելու:

ՍՏ. Իսկոյն, միքիչ սպասիր: (Սիմի-
ին): Տեսնո՞ւ ուրեմն. այդ իմ սպա-
սաւորն է: Դէ, հանգստացիր և խեղօք
եղիր. գնա՛ս այն սենեակը:

ՍԻՄ. Միքայէլ, սպասաւորդ ինչո՞ւ
է եկել. ես վախենում եմ:

ՍՏ. Գնա՛, իմ աննման, ես իսկոյն
կ'իմանամ և քեզ կ'ասեմ:

Սիմին դեռ ամուր կաշում է ճը-
րան եւ ապա քե գնում:

ՏԵՍԻԼ Բ

Սօցնձա, մենակ, յետոյ Ֆիլիպ

ՍՏ. (Զայրագին): Ա՛խ, այս կանայք.
իրանց ամբողջ կարողութիւնը ուրիշ-
ների ձեռքին թողնելուց չեն վախենում,
դուան թղկոցիցն են վախենում: (Բաց
է անում դուռը, մտնում է Ֆիլիպը): Ին-
չո՞ւ ես եկել. քեզ չհրամայեցի՞ որ ինձ
անհանգիստ չանես: Ի՞նչ է պատահել:

ՖԻԼ. Դժբաղդութիւն:

ՍՏ. (Նայելով դեպի միւս սենեակի
կողմը): Կամոց, հօ չե՞ս գժուել: Ի՞նչ
դժբաղդութեան մասին ես ասում:

ՖԻԼ. Երկաթուղու այն գնացքը, ո-
րով գնացին տիկինները, այրուեց:

ՍՏ. Ի՞նչպէս թէ այրուեց. ի՞նչ գը-
նացք. ինչե՛ր ես ասում:

Ֆիլ. Այն գնացքը, որով երէկ դուք ճանապարհ դրիք ձեր ծանօթ տիկիններին: Գնացքը կայարանից դեռ չհեռացած՝ շոգեկաթսան պայթել է: Այս րոպէիս հանեցին դիակները: Լուսամտից նայեցէք, թէ ինչ է կատարվում փողոցում. ժողովուրդը խմբերով դիմում է կայարան: Արդէն ամբողջ քաղաքը գիտի պատահած դժբաղդութեան մասին:

ՍՏ. (Վազում ե լուսամտի մօտ եւ վառագոյր ետ քաշում:) Աստուած իմ, ինչ սարսափելի բան է: Ֆիլիպ, շնորհ, վազիր գնա այնտեղ, մանրամասն իմացիր՝ թէ ով է այրուել, ում հանդիպեցիր այնտեղ և իսկոյն արի ինձ իմաց տուր:

Ֆիլ. Գնում եմ: (Կանգ առնելով:) Միայն-թէ... ես արդէն այնտեղ էի... Կարծեմ որ տիկին Թեկղին այրուել է:

ՍՏ. Դու գնա. յիմար-յիմար բաներ մի խօսիր, մինչև ճիշտը չիմանաս:

Ֆիլիպը դուրս ե գնում:

ՏԵՍԻՆ Գ

Ստոնձա եւ Սիմի

ՍԻՄ. (Շեմում, անհանգիստ:) Այդ Ֆիլիպն էր. ի՞նչ էր ասում. ինչո՞ւ էր եկել:

ՍՏ. Որովհետեւ ծալը պակաս է. նա ինձ հաւատացնում էր՝ որպէս-թէ ես եմ հրամայել առաւօտեան գալ պատուէրներ ստանալու:

ՍԻՄ. Բայց ինձ այնպէս թուաց որ ձայնիդ մէջ անհանգստութիւն էր նշկատվում:

ՍՏ. Դու չափազանց դիւրազգած ես: Գնա, իմ անմասն, հագնուիր. ուզում եմ փակ կառք վարձել որ միասին գնանք զբօսնելու:

ՍԻՄ. Հապա դու ի՞նչ պէտք է անես:

ՍՏ. Ե՛ս... ես պէտք է անպատճառ պատասխանեմ տանից ստացուած նամակին... Գնա այն սենեակը և մի շտապիր:

ՍԻՄ. (Ուրախ:) Ա՛խ, մի շտապիր: Ասել է թէ հագնուելու համար դեռ ժամանակ կ'ունենամ: Ես հաւանում եմ

այստեղը. դու քո նամակը գրիր, իսկ ես բազմոցի վրայ կը-պառկեմ. մի վախենար, քեզ չեմ խանգարի:

ՍՏ. (Քննութեամբ:) Միթէ կարող եմ որեւէ գործով զբաղուել՝ գիտենալով որ դու այստեղ ես: Գնա՛ այն սենեակը, սիրելիս, և մազերդ այն ձևով սանրիր, որ ինձ գիւր է գալիս. չէ՞-որ այսօրուայ հագնուելը յատկապէս ինձ համար է լինելու:

ՍԻՄ. (Բազկաքոռի մեջ չոփելով:) Իսկոյն, մօտ արի այստեղ:

ՍՏ. (Մօտ գնալով ետեւից:) Ի՞նչ ես ուզում:

ՍԻՄ. Ես ուզում եմ մի շատ, շատ կարեւոր բանի մասին հարցնել:

ՍՏ. (Անհանգստութեամբ:) Ի՞նչ բանի:

ՍԻՄ. (Նրան բեփելով դեպի իրան:) Դու ինձ սիրում ես:

ՍՏ. Սիմի:

ՍԻՄ. (Քմածին եւ ուրախ:) Հարցիս պատասխանիր:

ՍՏ. Սիրում եմ, պաշտում եմ. բայց դու հօ այդ զիտես:

ՍԻՄ. Ես լսել եմ ուզում: Միթէ դու չես հասկանում, թէ ինչքաղցր երաժըշ-

տութիւն կայ մի կնոջ համար՝ «սիրում եմ» խօսքի մէջ:

ՍՏ. (Համարեա անհամբեր:) Սիրում եմ, սիրում եմ...

ՍԻՄ. (Ձեռքերի մեջ առնելով նրա գլուխը, համբուրում է աչքերը. կամաց:) Սիրում եմ, սիրում եմ... (Վեր բռնելով բազկաքոռից:) Ահա այժմ կ'երթամ հագնուելու:

Վազելով դուռն է գնում:

ՍՏ. (Մենակ:) Աստուած իմ, ինչ տանջանք է: Ձէի իմանում, թէ ինչ հնարով հեռացնեմ նրան այստեղից: Այս ինչ դժբաղդութիւն էր, որ եկաւ... Արդեօք վերջն ինչ է լինելու:

ՍԻՄ. (Հերարձակ երեւալով շեմքով:) Միքայէլ, առանց աղախնի օգնութեան չեմ կարողանում սանրուել: (Փրպտալով:) Արդեօք դու չե՞ս օգնիլ:

ՍՏ. (Անհամբեր:) Միմի, չէ՞-որ քեզ լանդրեցի:

ՍԻՄ. (Ներս ընկնելով:) Ի՞նչ է պատահել, ինչ է պատահել: Հիմա արդէն ես այստեղից դուրս չեմ դնալ, մինչև-որ չասես ինձ, թէ ինչն է քեզ այդպէս վրդովել:

Լուսամսի ետեւից ձայներ են լսվում:
ՍՏ. Աղաչում եմ, գնա՛ այն սե-
նեակը:

ՍԻՄ. (Վազելով լուսամսի մօտ, ետ է
բաժնում վարագոյրը:) Տէր Աստուած,
այս ինչ շատ ժողովուրդ կայ. ինչպի-
սի աղաղակներ: Ինչո՞ւ են ամենքն էլ
դէպի կայարան վազում... Միքայէլ,
դու ինձանից բան ես ծածկում... (Շա-
պով մօտենում է նրան) Օ՛, ի սէր Աստու-
ծոյ, ասա՛ ինձ:

ՍՏ. Երկաթուղու այն գնացքը, որով
դու պէտք է գնայիր, կարծեմ դժբաղ-
դութեան է հանդիպել: Ես Ֆիլիպին
այնտեղ ուղարկեցի՝ ճիշտն իմանալու.
ամեն բոպէ նա կարող է վերադառ-
նալ: Երգվում եմ որ ուրիշ սրեւէ բան
չգիտեմ... Աղաչում եմ՝ հեռացիր այս-
տեղից:

ՍԻՄ. Աստուած իմ, Աստուած, այս
ի՞նչ բան է արդեօք... Ես գնում եմ,
բայց հէնց-որ Ֆիլիպը վերադառնայ,
իսկոյն կանչիր ինձ և ամեն բան
ասա:

ՍՏ. Լա՛ւ, լա՛ւ, խօսք եմ տալիս. դէ
շուտ գնա:

ՍԻՄ. Ես այդպէս էլ համոզուած էի...
(Բեմի ետեւից զանգի ձայն:) որ ան-
պատճառ պէտք է մի բան պատահի:

Դուրս է գնում:

ՍՏ. (Մենակ:) Այդ ի՞նչ էր. ինձ այն-
պէս թուաց, թէ զանգի ձայն լսեցի:

Դուռը բաղխում են, Սօնձան բաց
է անում. ներս է վազում Ֆիլիպը:

ՏԵՍԻԼ Դ

ՍՏՕՆԶԱ ԵՒ ՖԻԼԻՊ

ՖԻԼ. Իմ ետեւից կրնակոխ գալիս եմ:

ՍՏ. Ո՞վքեր:

ՖԻԼ. Պարոն ԴՕբենասը, նրա եղ-
բայրը, իսկ նրանց հետ էլի ուրիշ երկու
պարոն: Դրանց պատահեցի այնտեղ,
այրուած դիակների մօտ: Պարոն ԴՕ-
բենասը ճանաչեց իր ամուսնուն այն
արկղից ու իրեղէններից, որոնք պա-
տահարար չէին այրուել:

ՍՏ. (Մեկուսի:) Արկղիկն ազատուած
է... Բնց այս դուռը և դուրս գնա: (Ֆի-
լիպը դուրս է գնում ցոյց տւած դռով:
Սօնձան վազում է դռների մօտ:) Սի՛մի,

Միմի: (Սիմիի ձայնը՝ «Իսկոյն կը-գամ»:) Ի սէր Աստուծոյ, դուքս չգաս. հիմա որտեղ որ է՝ օտար մարդիկ կը-գան: Դուռը փակում է:

ՏԵՍԻԼ Ե

ՍՏՕՆՁԱ, ԴՕԲԵՆԱՍ, ԺՕՐԺ, ԿԼԱ-
ԻԻԷՐ ԵՒ ԴԵՁՕԲԻԷ

ԴՕԲ. (Մագերը գզգզուած, զխաբաց, փաղբասք քանդուած, առանց ձեռնոցներէ, իսկ միւսները վերին աստիճանի վայելուչ հագնուած:) Ստօնձա, Ստօնձա, ի սէր Աստուծոյ, դուք տեսա՞ք նրանց... Սիմի, Սիմի... Միթէ այդ նա էր:

ԺՕՐ. (Մօտենալով Ստօնձային, լրջօրէն:) Ստօնձա, դժուար ուղեկցեցիրք Սիմիին ու Թեկղիին. գնաց Սիմին:

ԴՕԲ. Կարելի է թէ նրանք մի ընդհանր ուշացան: Սիմին Թեկղիի հետ էր... Այո՞:

ՍՏ. Նրանք երէկ գնացին:

ԴՕԲ. Գնացին, գնացին...

ՍՏ. (Շփոթուած:) Այո՞... Ես ճանապարհ դրի նրանց. երբ վազօն մտան, ես վերադարձայ...

ԴՕԲ. (Յուսահատ, ընկնելով ընկողմաւանի վրայ:) Ուրեմն այն Սիմին էր... Սիմին... Սակայն ես ինչո՞ւ կասկածեցի արդեօք: Չնայելով որ կրակը բոլորովին կերպարանափոխ էր արել Թեկղիին, բայց-և-այնպէս իսկոյն ճանաչեցի, այն-ինչ Սիմիին... յանկարծ ինձ այնպէս թուաց, թէ այդ նա չէ: (Ազդաւկում է:) Սիմին... Սիմին մեռել է... այնպիսի սարսափելի մահով, մենակ, կրակի մէջ... Սիմի, ինչո՞ւ քեզ լսեցիր... Ես պէտք է վազէի, ճանապարհ գցէի քեզ, թէկուզ միւս վազօնով, այն-ժամանակ մենք միասին կը-մեռնէինք: Սիմին, իմ աննման Սիմին կրակի մէջ... Օ՛, Աստուած իմ, Աստուած իմ. նա մեռաւ, չիմանալով, թէ ինչպէս եմ սիրում իրան: (Տեղից ցատկելով, վազվզում է սենեակում:) Ո՛չ, այն դիակը Սիմիին չէ... Սիրտս վկայում է, որ նա թղ չէ... Սիմի, արդեօք լսում ես ինձ: Ձե՞-որ սիրում էի քեզ և խելագարի պէս նախանձում, բայց չէի համարձակվում խոստովանուել: Մենք վճռել էինք ապրել ըստ սկզբմունքի... (Բռնելով գլուխը:) Ի՞նչ ասել է սկզբմունք, երբ

սիրտդ քիչ է մնում՝ դուրս թռչի տեղից: Մենք վճռել էինք՝ ոչ մէկ բանով արգելք չլինել միմեանց, իրար չսեղացնել. մենք կամեցանք մեր ամուսնութիւնը՝ ընկերութիւն դարձնել, որ հիմնուած լինէր բանականութեան վրայ: Ի՞նչ անխելքութիւն և սրպիսի յիմարութիւն: Կեանքի քաղցրութիւնը կայանում է նրանում որ մարդ սիրի առանց անջատուելու... Օ՛, Սիմի, Սիմի, ես իմ ամբողջ արիւնս կը-տայի, եթէ միայն կարողանայի քեզ վերադարձնել, որպէսզի ասեմ, թէ ի՞նչպէս եմ սիրում քեզ: (Շապ մօտեցում Սօսնձային:) Ստօնձա, վերջին անգամը դձուր տեսաք նրան. արդեօք նա ուրախ էր... յիշում էր ինձ.՝ արդեօք սրեւէ պատուէր չտուա՞ւ ձեզ՝ ինձ տալու... Ստօնձա, գուցէ նա այն գնացքով չգնաց:

ՍՏ. Ո՛չ, նրանով գնաց. նա ոչինչ չասաց և շատ ուրախ էր:

Դ՛ՕԲ. Նա չէր նախազգում...

ԴԵԶ. Դ՛ՕԲենաս, հանգստացէ՛ք...

ԶձԼՐ տուէք նրան:

ԺՕՐ. (Մօտեցալով միւս սենեակի դը-

ռանը:) Արդեօք գոնէ այն սենեակում ջուր չկա՞յ:

ՍՏ. (Շապ ընկնելով դռների վրայ:) Ո՛չ, ոչ, այդ իմ սենեակը չէ... Զի կարելի...

ԺՕՐ. (Նայելով նրա աչքերին:) Զի կարելի...

Դ՛ՕԲենասը՝ գլուխը ձեռքերի մէջ առած, անկապ խօսքեր արտասանելով, ման է գալիս սենեակի մէջ:

ԴԵԶ. Գոնէ սպիրտ, կամ օ-դը-կօլօյն տուէ՛ք. մի՞թէ դրանցից ոչ մէկն էլ չունէք:

ՍՏ. Տէ՛ր Աստուած, ես այստեղ չեմ սպրում... Ես այստեղ... ծանօթներես մօտ եմ եկել...

Դ՛ՕԲ. (Կանգ առնելով:) Ի՞նչ սարսափելի բան... Կրճիկ, կրճիկ ամեն կողմից, իսկ Սիմիս անօգնական, մեն-ու-մենակ: Երէկ երբ նկատեցինք այն հրդեհը, ես պարտաւոր էի իսկոյն-եթ վազել դը-նալ: Ո՞վ էր, որ արգելեց ինձ... (Զայ-րոյթով:) Ո՞վ, ո՞վ ասաց, թէ այդ մի սարքովի բան է, որ հրդեհը բոլորովին ուրիշ տեղ է... Դօկտօր Դաւիթսօ՞նը:

ԿԼ. Բայց չէ՞-որ մենք համարեա իսկոյն-եթ վազեցինք դէպի կայարան:

ԴՕԲ. Ո՛չ-իսկոյն-ևեթ, քանիմի բո-
ւալէ մենք իզուր կորցրինք, երբ Սիմիոն՝
շատ կարելի է թէ հէնց այդ միջոցին
դեռ կռւում էր մահուան հետ: Իսկ յե-
տոյ... (Խօսում է ինչպէս-քէ զառանցւնի
մէջ:) մենք ամբողջ գիշեր ման էինք
գալիս աւերակների մէջ և դուրս հա-
նոտում գիակները, մտիկ տալիս նը-
րանց: Ժօրժը գտաւ արկղիկը: (Արկղիկ
բառը լսելիս Սօննան անհանգիստ շար-
ժումն է գործում...) Թեկզիին էլի կա-
րելի էր ճանաչել, սակայն նրա կողքին,
նրան կից մի ինչ-որ սարսափելի...
Միթէ այն Սիմիոն էր... (Ճակատք կրպ-
ցում է պատին եւ հեկեկում) Սիմիոն,
Սիմիոն, ես չեմ կարող հաւատալ, որ
դու մեռել ես...

ԺՕԲ. (Կլաւիերին եւ Դեզոբիէին:) Ի՞նչ
պատրուակով էլ ուզում է լինի, մի-
այն-թէ տարէք նրան այստեղից:

ԴԵՁ. ԴՕԲենառ, աշխարհիս երեսին
հրաշքների շատ են եղել. կարելի է թէ
այս միջոցիս՝ երբ դուք այստեղ լսելք-
ներդ էք թուցնում, նա էլ ձեզ է որո-
նում այնտեղ:

ԿԼԱԻ. Մի անգամ ևս գնանք այնտեղ.

Տիւ է իմանում, շատ կարելի է թէ նա
մի սրնէ հրաշքով աղատուել է:

ԴՕԲ. Ի՞նչ ասացիք. աղատուել է.
կարելի է թէ աղատուել է... Դէ, ու-
րեմն շուտ. վաղենք այնտեղ, վաղենք
ուրեմն... Ի՞նչ կ'ասէք, եթէ Սիմիոն ողջ
է և ինձ է որոնում... Սիմիոն...

Դուրս է վազում. Կլաւիերն ու Դե-
զոբիէն հետեւում են նրան:

ՏԵՍԻԼ Զ

ՍՏՆՁԱ ԵՒ ԺՕՐԺ

ԺՕՐ. (Մօտենալով Սօննային:) Նե-
րեցէք որ ես ֆնացի. քանիմի խօսք պէտք
է ասեմ ձեզ:

ՍՏ. Պատրաստ եմ ձեզ ծառայելու.
Թէպէտեւ, ուղիղն ասեմ, չեմ իմանում, թէ
ուրիշ ի՞նչ կարող էի էլի աւելացնել:
ԺՕՐ. Դուք կարող էիք ճշմարիտն
ասել:

ՍՏ. (Շփոթուելով:) Ի՞նչպէս թէ ճշ-
մարիտը:

ԺՕՐ. Սիմիոն գնաց:

ՍՏ. Ես արդէն ասացի:

ԺՕՐ. Եւ այս դուրը տանում է դէ-

պի այն սենեակը, որ ձեզ չի պատկանում:

ՍՏ. Պարոն:

ԺՕՐ. (Մօսկովի դռանը, բաղխում է:) Սիմի, բաց դռանը. ես եմ, Ժօրժ եղբայրդ:

ՍՏ. (Բռնելով Ժօրժի ձեռքը) Պարոն ԴՕՐենաս, ի՞նչ իրաւունք ունէք դուք իմ սենեակում...

ԺՕՐ. (Ձեռքը խլելով:) Ձէ՛-որ Սիմի՛ն գնացել է, իսկ այս սենեակը ձեզ չի պատկանում: (Բաղխում է:) Սիմի, դուրս արի, եթէ ոչ՝ դուռը կը-կոտրեմ:

Դռան շեմքում երեւում է Սիմի, աչքերն արձատուփով լի. ձեռքերով ծածկում է երեսը:

Տ Ե Ս Ի Լ Է

ՆՐԱՆՔ ԵՒ ՍԻՄԻ

ՍԻՄ. (Փարուելով սեֆօր վզովը:) Ժօրժ, Ժօրժ, ի՞նչ սարսափելի բան է...

ՍՏ. (Կատաղութեան մեջ:) Ի՛նչ անգործութիւն:

ԺՕՐ. (Ուշադրութիւն չդարձնելով ՍՏօն.

ձայնի վրայ:) Դու բոլոր լսում էիր և կարողացար դուրս չգալ... Օ՛, Սիմի...

ՍԻՄ. (Նռանդով:) Միթէ կարող էի համարձակուել, միթէ խայտառակութիւնն աւելի լաւ է, քան թէ մահը:

ԺՕՐ. Դու ճշմարիտ ես ասում: Այժմ ի՞նչ պէտք է անես:

ՍԻՄ. (Հեկեկալով:) Ինչ պէտք է անեմ. ոչինչ, ես մեռել եմ, էլ չկամ: Ինչ պէտք է թաղել և մոռանալ. մոռանալ որ աշխարհիս երեսին մի դրժբաղդ կիւն էր ապրում:

ԺՕՐ. Բայց չէ՛-որ դու լսեցիր, թէ նա ինչպէս է սիրում քեզ, որ նա տանջվում է:

ՍԻՄ. (Յուսահատ:) Ինչո՞ւ նա հիմա ասաց այդ բանը: Այժմ ո՞չ է: Ես չէի իմանում, թէ նա ի՞նչ զգացմունք է տածում դէպի ինձ. մինչև անգամ չէի կարող երևակայել որ նրան այդպիսի սարսափելի ցաւ կը-պատճառեմ: (Դառը ծիծաղում է:) Հն, հն, հն... Աստուած իմ, մեր ամուսնական կեանքի մէջ որչափ խոհեմութիւն, որչափ սկզբունք կար...

ԺՕՐ. Սակայն հիմա դու ամեն բան զիտես: Հէնց այս րոպէիս հեռացիր

այստեղից և շտապիր տուն: Նա ամեն բանի կը-հաւատայ, հէնց ինչ-էլ-որ ասես. ես երբէք երեւան չեմ հանիլ ըո այս գաղտնիքը:

ՍԻՄ. Գնամ տո՛ւն... (Նայում է Սօֆ-
ձայի վրայ, որ սեղանի մօտ կանգնած
մասերով քմեկահարում է:) Հօ չե՞ս գըժ-
ուել: Այսպիսի խայտառակութիւնից յե-
տոյ այլեւ ի՞նչպէս պէտք է մտիկ
տամ ամուսնուս աչքերին, կամ ի՞նչպէս
և ի՞նչ խօսքերով պէտք է ստեմ ու
պատմեմ իմ ազատուելու մասին:

ԺՕՐ. Ես քեզ կ'օգնեմ, մենք երկսով
մի բան կը-մտածենք... Սիմի, բարոյա-
պէս մի սպանիր քեզ. վերադարձիր քո
տուն, քանի դեռ ուշ չէ:

ՍԻՄ. (Մօտենում Սօֆձային եւ ցրտ
ձեռք բռնում:) Ո՛չ, այժմ այլևս ուշ է:

ՍՏ. Տեսա՞ք, պարոն ԴՕՐեհաս, որ
ես լուռ համբերեցի:

ԺՕՐ. (Ուշադրութիւն չդարձնելով ցրտ
վրայ:) Սիմի, մէկ այս մարդու վրայ
նայիր: Համեմատիր սրան ամուսնուդ
հետ... Միթէ ոչինչ չես տեսնում և
ոչինչ չես հասկանում:

ՍՏ. Պարոն, այդ վիրաւորանքի հա-

մար դուք ինձ պատասխան կը-տաք:

ԺՕՐ. Ե՛րբ կամենաք և որտեղ կա-
մենաք, միայն-թէ ձեզպէսները չեն մե-
նամարտում:

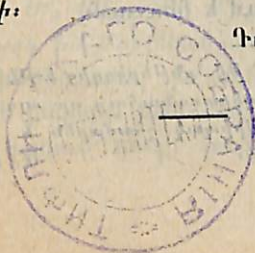
ՍՏ. (Յարձակուելով ժօրժի վրայ:)
Դուքս կորէք այստեղից:

ԺՕՐ. Եթէ նորից տեղիցդ շարժուէք,
լուսամտից դուքս կը-շարժեմ ձեզ:

ՍԻՄ. (Բնկեցելով ցրտին մէջ:) Ժօրժ,
խնդրում եմ գնաս, այստեղ քո տեղը
չէ... Ի՞նչ-որ քաշեցի, այն էլ հերիք է-
ամօթիս վրայ նոր ամօթ մի աւելա-
ցնիր: Տուն վերադառնալ ես անկարող
եմ, այդ հօ ինքդ էլ ես հասկանում:
Մնաս բարով, թող ինձ և գնա:

ԺՕՐ. Ո՛չ թէ մնաս բարով, Սիմի,
այլ ցտեսութիւն: Դու ինձ աւելի շուտ
կը-կանչես, քան-որ կարծում ես:
Միտքդ պահիր, Սիմի, որ ես ըո եղ-
բայրն եմ և իսկոյն կը-գամ, հէնց-որ
կանչես ինձ: Յտեսութիւն, իմ խեղճ
Սիմի:

Դուքս ե գնում:

ՏԵՍԻԼ Ը

ՍԻՄԻ և ՍՏՕՆԶԱ

ՍՏ. (ժողովի ետեւից:) Անպիտան, դու ինձ հետ դեռ էլի գործ կ'ունենաս:

ՍԻՄ. Միքայէլ, չէ՞ որ նա քեզ չի ճանաչում. հասկացիր, թէ ինչքան ցաւ պատճառեցի նրան:

ՍՏ. Օ՛, եթէ դու չլինէիր, նա չէր կարող կենդան *) դուրս գնալ այստեղից:

ՍԻՄ. Միքայէլ, բացի բեզանից ես այլեւ ոչ-ոք չունեմ աշխարհիս երեսին: (Սարսափով հեռանալով նրա մօտից:) Լսում ես, թէ ինչ է այդ. թաղման երգեցողութիւն է:

Վազում է դեպի լուսամուտը եւ վարագոյրը բաց անում: Լուսամտից տարունակ լսվում է քաղման երգեցողութիւնը եւ հետզհետեւ դադարում է հեռուն:

*) Խնդրում եմ թէ ընթերցողից և թէ խաղացող դերասան-դերասանուհուց որ այդ բառը տպագրական վրիպակ չհամարեն և հէնց այդպէս էլ թողնեն: Ծ. Թ.

ՍՏ. (Նրա ձեռքից բռնելով:) Սիմի, Սիմի, կարող եմ քեզ տեսնել:

ՍԻՄ. (Վանգեցելով վարագոյրի ետեւը:) Ո՛չ, ոչ. ո՞վ պէտք է այս կողմը նայի: Միքայէլ, տանում եմ, տանում եմ... Աւուսի՛նս... ինչպէս հեկեկում է... Նա հազիւ է քայլում... Սիմի՛ն եմ տանում... մեռած Սիմի՛ն... (Հեկեկում է:) Սիմի՛ն մեռել է... Օ՛, ինչպէս սարսափելի կերպով պատժուած եմ ես...

Լաց է լինում:

ՍՏ. (Աւաւանդելով հեռացնել լուսամտից:) Սիմի, մի՛թէ ինձ չես սիրում:

ՍԻՄ. Սիրում եմ... Բայց մի՛թէ ես կամենում էի այդքան ցաւ պատճառել նրան... Նայիր, կանայք ծուռկ են չութում. աղօթում են Սիմիի հոգու փրկւելուն իմ համար: Ո՛հ, ինչպէս կը-ցանկայի նրա տեղը լինել: Նա մեռաւ մաքուր, ամուսնուց բռնն կերպով սիրուած: Օ՛, Միքայէլ, Միքայէլ, ինչպէս անբաղդ եմ ես: (Ստօնձան աւաւանդելով Սիմիին հեռացնել լուսամտից, բայց նա բաց է քնկնում նրա ձեռքից եւ էլի նորից վազում դեպի լուսամուտը:) Ահա,

ահան ծառուեցին դէպի անկիւնը: Մնաս
բարով, Սիմի... մնաս բարով...

Հեկեկում ե:

ՍՏ. (Լուսաֆից հեռացնում է նրան
էլ գրկում:) Ի՛մ անգին, ի՛մ աղանձակ,
մոռացիր այդ ամենը: Աւելի լաւ է խօ-
սենք այն մասին, թէ ի՛նչ է լինելու
այսուհետեւ, ի՛նչպէս ուղղինք այն ամե-
նը, ի՛նչ-որ պատահել է:

ՍԻՄ. (Ուրախ խելագար, բռնում է
նրա ձեռքից:) Մենք այսօր-եւթ գնանք,
հէնց հիմա և սրբան կարելի է՝ շո՛ւտ:
Հեռու փախչենք այս երկրից, գնանք
այնտեղ, քեզ մօտ, քո հայրենիք, ուր
սօ՛ւք ինձ չի ձանաչում, սօ՛ւք ինձ
Սիմի չի կանչել:

ՍՏ. Գնանք, հոգիս, բայց չէ՞-որ դեռ
պէտք է միքանի գործեր վերջացնենք
այստեղ:

ՍԻՄ. Գործեր. մեռած Սիմին այլևս
թնչ գործեր կարող է ունենալ:

ՍՏ. Բայց չէ՞-որ դու կենդան ես:

ՍԻՄ. Կենդան եմ... Կենդան եմ՝ ես,
քո կինը, բայց Սիմի Դ՛Օբենասը այլ-
ևս չկայ երկրիս երեսին. այս ընդէիս
տարան նրան պատանդում դրած, ծա-

ղիկներով ծածկուած, որի վրայ հեկե-
կում էր ամուսինը, ազգականները հե-
տևում էին նրա այրուած դիակին: Սի-
մին այժմ պառկելու է սառը հողի մէջ:
Ի՛նչպէս սարսափելի է, Միքայէլ, ի՛նչ-
պէս սարսափելի է, երբ մարդ սեպ-
հական աչքով տեսնում է իր մահը:

Ձեռքերով ծածկում է երեսը եւ ցրնց-
վում հեկեկանից:

ՍՏ. Սիմի, այդ զանոնցանք է, դու
կարող ես հիւանդանալ... Նստի՛ր այս-
տեղ... Ահա այդպէս: (Նրան նստեցնում
է գանաւորակի վրայ եւ ինքն էլ կողքին
նստում:) Գլուխդ դի՛ր ուսիս. հանգըս-
տացիր, սիրելիս: Ես միշտ հետդ կը-
լինեմ, մենք հեռու կը-լինենք այստե-
ղից և այս ամենը կ'անցկենայ ինչպէս
մի սարսափելի երադ: Միթէ՞ դու չգի-
տես որ մարդիկ առհասարակ շատ
դիւրագգած են դէպի մահը: Դու կեն-
դան էիր. ամուսինդ քո արժէքը չէր
հասկանում, իսկ հիմա այնպէս է
կարծում, թէ մահացել ես յանկարծ,
և ահա նա քեզ համար սուգ է անում՝
հեկեկալով, աղաղակելով: Վեց ամիս
կամ մի ամբողջ տարի անցնի թէ-չէ, նա

ասելու է.— ամեն-ինչ դէպի լաւն է
գնում:

ՍԻՄ. Դու կարծում ես՝ նա կը-
մխիթարուի:

ՍՏ. (Հեզկիակին:) Օ՛հ, անկասկած: Ու-
րեմն այժմ խօսենք, կենդան Սիմիի
մասին, թէ ինչպէս ձեռք բերենք ար-
կղիկը:

ՍԻՄ. Ի՞նչ արկղիկ:

ՍՏ. Գո արկղիկը, որի մէջ էին թան-
կագին զարդարանքներդ: Մէկ մտածիր
թէ ինչ բաղդաւորութիւն է որ ազա-
տուել է անյնաս:

ՍԻՄ. Բայց չէ՞-որ այդ արկղիկն
այժմ ամուսնուս մօտն է:

ՍՏ. Աւելի լաւ... Կը-նշանակի ոչ-ոք
չի գողացել:

ՍԻՄ. Ճիշտ է, այո՛, սակայն ես ի՞նչ-
պէս կարող եմ ստանալ այդ արկղիկը:

ՍՏ. Բայց չէ՞-որ մի առժամանակից
յետոյ դու պէտք է ստիպուած լինես՝
կամ ինքդ անձամբ գնալ նրա մօտ և
կամ գրել նրան:

ՍԻՄ. Ե՛ս... գնամ նրա մօտ, ինչե՛ր
ես ասում, Միքայէլ:

ՍՏ. (Փաղաբանով:) Սիրելիս, ես

հասկանում եմ, թէ սրբան դժուար
է այդ քեզ համար, բայց չէ՞-որ վերջի-
վերջոյ դու պէտք է յետ վերցնես նրա-
նից քո արժէթղթերը, տոմսակները...

ՍԻՄ. Դրանք իմը չեն, ես ոչինչ
չունեմ:

ՍՏ. Ի՞նչպէս-թէ քոնը չեն. չէ՞-որ
միքիչ առաջ դու էիր ասում որ քոնն
են: Հապա վզիցդ կախուած փոքրիկ
բանակն:

ՍԻՄ. Ա՛խ, այո՛... Բայց այս բանա-
լին այլևս ինձ չի պատկանում, այլ
նրան՝ Սիմիին. իսկ նա մեռել է:

ՍՏ. Երախայութիւն մի անիր, Սիմի:

ՍԻՄ. Միքայէլ, Միքայէլ... Ես ի՞նչ-
պէս կարող եմ գնալ ամուսնուս մօտ
և ասել.— իմ փոխարէն դուք ազախու
դիակը թաղեցիք. ես տեսայ լուսա-
մտից, թէ ինչպէս ուժասպառ էիք լի-
նում հեղեղանքից, լսեցի իմ սիրեկա-
նիս սենեակում, թէ ինչպէս աղերսում
էիք նրան ասելու՝ որ շատ կարելի է
թէ կենդան եմ... (Տեղից վեր ցատկե-
լով:) Թէ ինչպէս դուք՝ քիչ էր մնում
խելքներդ թոցնէիք լոկ այն մտքից
որ ինձ հետ միասին չէք մեռնել, իսկ

ես միւս սենեակից դուրս չեկայ ձեզ մօտ և չասացի։— միք լաց լինի՛լ՝ մի անարժան, ձեզ խարող մի անհաւատարիմ կնոջ համար։ Հէնց հիմա էլ ձեզ մօտ եմ եկել միմիայն նրա համար, որպէզլի փողերս յետ վերցնեմ և ձեզ խայտառակ անեմ... Եւ այդ ամենը ես պէտք է ասեմ ամուսնուս։

ՍՏ. Բայց ես աղքատ եմ, Սիմի։

ՍԻՄ. (Փարուելով նրան։) Ի՞նչ անենք որ աղքատ ես... Միքայէլ, կարիքն ինձ չի վախեցնում. մենք միասին կը լինենք. ես երաժշտութեան, երգեցողութեան դասեր կը տամ։

ՍՏ. (Ազատուելով նրա գրկից։) Ի՞նչ իդիլիա է։ Եւ ես պէտք է մտիկ տամ, թէ ինչպէս՝ գեղեցիկ, վայելուչ ու գեղանի Սիմին քիչ-քիչ դառնում է հիւանդոտ, մոռացուած դաստիարակչուհի։

ՍԻՄ. Ես զօրեղ եմ, Միքայէլ. իսկ այն միտքը՝ թէ քեզ համար եմ աշխատում, ինձ եռանդ կը տայ։ Ասան ուրիմն, երբ ենք գնալու այստեղից։

ՍՏ. Այդ քեզանից է կախուած։ Մենք իսկոյն կը ճանապարհուենք, հէնց-որ

գրեւ ամուսնուդ և դրամներդ յետ ստանաս։

ՍԻՄ. Դարձեալ։ Արդէն քեզ ասացի որ այդ երբէք լինելու բան չէ, երբէք։

ՍՏ. Յայն դէպս կը մնանք այստեղ։

ՍԻՄ. (Սարսափով։) Ի՞նչպէս-թէ այստեղ. բայց չէ՞ որ ես հշ-միայն չեմ կարող փողոց դուրս գալ, այլ չեմ էլ համարձակուելու նոյնիսկ լուսամտից նայել։

ՍՏ. Ուրեմն լսիր ինձ և գրի՛ր ամուսնուդ. մենք կ'երթանք, հէնց-որ փողերդ ստացուի։

ՍԻՄ. (Նայելով նրա աչքերի մեջ, ծանր։) Եւ այն-ժամանակ հետս կ'ամուսնանամ։

ՍՏ. Օ՛, այո՛, անմիջապէս։

ՍԻՄ. Իսկ առանց այդ փողերի՞։

ՍՏ. Ի՞նքդ մտածիր. ես քեզ սիրում եմ, Սիմի, կարելի է թէ ես մեռնեմ կարօտդ քաշելուց, բայց ես անկարող եմ աղքատութեան մէջ զգել քեզ. ես չեմ թալլ տալ, որ դու նեղութիւն քաշես։

ՍԻՄ. Այդ շատ սրտաշարժ է... Բայց այդ թողնենք։ Ես քեզ ուղղակի հար-

ցնուժ եմ.—եթէ ես զնամ ամուսնուս մօտ ու պահանջեմ զբամներս և ամենքն իմանան իմ անկման, իմ անխեղճ վարմունքիս մասին, ամենքն էլ երես թեքեն ինձանից, ան-ժամանակ էլ դու ինձ քոնը կ'անուանես:

ՍՏ. Այո... ես կ'ասեմ, որ դու այդ ամենը տարար ինձ համար:

ՍԻՄ. Բարեւ. իսկ եթէ թողնեմ որ ամուսինս սուգ պահի այրուած Սիմիի համար, եթէ յանցանքս քաւելու համար ընդմիշտ ծածկուեմ մարդկանցից, ինձ դատապարտեմ աղքատութեան և աշխատանքի, դու ինձ կը-թողնե՞ս:

ՍՏ. Հասկացիր, Սիմի:

ՍԻՄ. Աւելորդ խօսքեր մի ասիր. ուղղակի պատասխանիր. առանց փողի կ'ամուսնանամ հետս: (Սօսնան լուռ է եւ գլխակո՛ր կանգնած:) Երդ-վում եմ ինձ համար ամենանուիրակն սրբութիւններով որ ես ամուսնուս մօտ չեմ զնալ, նրանից ոչինչ չեմ վերցնիլ: Դէ, ասա. առանց փողի կ'ամուսնանամ հետս:

ՍՏ. Ո՛չ:

ՍԻՄ. (Ինչպէս խելագար:) Ո՞չ. ո՛չ: Դու ասացիր՝ ո՛չ:

ՍՏ. (Կոպտութեամբ:) Ո՛չ:

ՍԻՄ. Ո՞չ... (Յարձակուելով վրան:) Յանձ աբարած...

Մի փառաւոր ապսակ է խփում:

ՍՏ. (Սիմիի ձեռքերից բռնելով՝ վայր է գցում բազմոցի վրայ: Զսպելով կասաղութիւնը:) Երբեքէ դուք կը-հասկանաք ձեր վարմունքի անարդարութիւնը և կը-զնահատէք մերժումս: Ես երեկոյեան կը-վերադառնամ այստեղ, ուր՝ յոյս ունեմ այլևս երբէք չհանդիպել ձեզ:

Դուրս է գնում:

ՍԻՄ. (Խելագարուածի նման:) Աստուած, Աստուած, ո՛ւր կորչեմ ես: (Վազում է դէպի դուռը:) Գնաց... Բայց մի՞թէ այս երազ կամ զառանցանք չէ... Թողեց, ինձ թողեց մենակ... Այժմ ո՛ւր գնամ... Բոպէ առաջ հեռանալ այստեղից... Ժօրժը, միայն ժօրժը կարող է փրկել ինձ:

Վ ա ր ա գ ո յ ր

ԱՐԱՐՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԳ

Յեմը անկայացնում է ԳՕքնասի ֆաշաֆից
դուրս ունեցած տունը: Յեթն գիծն աւ-
րողջայես ապակեպատ է, որից ջերմա-
սեկեակի է անանում տունը: Չորս կողմն
այգու րեքեւ կարասի: Խորի լայն կա-
մարդ դեպի այգին է նայում: Չախ
կողմի վրայ դուռը, որ ներքին սեկեակ-
ներն է անում, դեպի աջ՝ յուսամուտ:
ձօնարոտ: Վարագոյրը յարձրանալիս
ԴԵԼԻՍՆՆ ու Ժօրժը հեծանիւներով
ներս են մտնում այգու կողմից:

Տ Ե Ս Ի Լ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն

ԺՕՐԺ ԵՒ ԴԵԼՖԻՆ, ԵՐԿՈՒՍՆ ԷԼ
ՀԵԾԱՆԻՒԱՒՈՐԻ ՏԱՐԱԶՈՎ

ԺՕՐ. (Թաշկինակով հովհարելով
երեսին:) Ի՞նչպէս էլ շօք է: Ի՞նչ ես
կարծում, քանի վերստ կտրեցինք, ԴԵԼ-
Ֆին:

ԴԵԼ. (Նստելով ճօնարոտի վրայ:)
Չգիտեմ:

ԺՕՐ. Յոգնեմ էք:

ԴԵԼ. (ձօնարոտի վրայ օրորւելով:)
Ո՛հ:

ԺՕՐ. Այդ ի՞նչ լակոնական պա-
տասխաններ են: Կարելի է ենթադրել,
թէ խօսք էք տուել՝ հետո ամենակին
չխօսելու: Ամբողջ ճանապարհին հէնց
միայն լսում էի՝ այո, ո՛չ:

ԴԵԼ. Ձեզ է այդպէս թվում:

ԺՕՐ. ԴԵԼՖին, այդպէս չի կարելի.
ես սովորել եմ ձեր սրտաբաց, սիրուն
ճողողելուն: Արդեօք ի՞նչ մեզ ունեմ

ԴԵԼ. Դուք սարսափելի երեակայողն
էք, ժօրժ:

ԺՕՐ. (Իրան պահելով:) Երբ փոքր
էիք, ես ձեզ ձեռքերիս վրայ էի ման-
ածում. երբ մեծացաք, չէր անձնուէր
ասպետը դարձայ: Իսկ երբ Ալբերտօն
պատահաբար հանդիպելով Սիմիին՝
վրան սիրահարուեց, ես երջանիկ էի
որ կարող էի ձեզ քոյրս անուանել՝
այն յուսով... (Շփոթւելով:) այն յուսով...

ԴԵԼ. (Տնազավարի:) Որ քոյրերի
հետ շատ էլ նազ չեն անում:

ԺՕՐ. (Նուանդով) Ա՛մօթ է, սիրելի:
ԴԵԼՖին: Ես հարուստ չեմ և աշխա-
հիս մէջ այն դիրքը չունեմ, որ մարը

դուս ինքնահաւան է դարձնում: Ահա
թէ ինչո՞ւ էի լուռ և միայն ուշի-ուշով
դիտում, թէ արդեօք ձեր փոքրիկ
սրտիկը ոչինչ չի ասում, որպէսզի
ինձ առիթ տրուի...

Դե՛լ (Վեր կենալով): Իսկ ի՞նչպէս
են մօտենում ջահէլ աղջկայ սրտին,
Ժօրժ:

ԺՕՐ. Ի՞նչպէս, ի՞նչպէս:

Դե՛լ. Ահա ասեմ. լիակատար անկեղ-
ծութեամբ:

ԺՕՐ. Բայց մի՞թէ ես հրեւէ բան
ծածկել եմ ձեզանից:

Դե՛լ. Ո՞վ էր այն սև շորերով ու
թանձր քօղով կինը, որի հետ երէկ
երեկոյ խօսում էիք՝ անա՛ այնտեղ,
պարտէզի դռան մօտ:

ԺՕՐ. (Շփոթուելով): Պօղով կ'ի՞նչ,
ինձ հե՞տ...

Դե՛լ. Ժօրժ, մի՛ք ստիլ և մի՛ք աշ-
խատիլ մի կերպ ազատուել: Դուք մո-
ռանում էք որ իմ սենեակը վերեն է,
իսկ լուսամուտն այդուն է նայում:
Ես անձամբ տեսայ ձեզ:

ԺՕՐ. Բայց... ճշմարիտ...

Դե՛լ. (Նրա խօսքը կտրելով) Որ ես

սխալուած եմ, այնպէս չէ՞, որ այն
դուք չէիք, որ նա կին չէր և պար-
տէզն էլ հրեւէ դուռը չունի... Ես գնում
եմ Ալբերտօին գտնելու:

Կամենում ե գնալ:

ԺՕՐ. (Բռնելով նրա ձեռքից): Դե՛լ-
Ֆին...

Դե՛լ. (Ձեռք դուրս կորցնելով): Ժօրժ,
հաւատացէ՛ք՝ մենք իրար հետ խօսելու
բան չունենք:

ԺՕՐ. Այդ իմ գաղտնիքը չէ:

Դե՛լ. Ա՛խ, Տէ՛ր Աստուած, ի հարկէ.
այն կինը ձեզ բոլորովին օտար է,
դրա համար էլ համբուրեցիք նրա ձեռքը:

ԺՕՐ. (Հրմուռանալով): Սիրելի՛ Դե՛լ-
Ֆին, չլինի՞ թէ նախանձում էք:

Դե՛լ. (Բարկանալով): Դուք գիտե՛լ
էք. ես, ես եմ նախանձում: Դուք
թէկուղ չորս, տասը, նոյնիսկ հարիւր
կնոջ համբուրեցէ՛ք՝ և՛ պարտէզում, և՛
փողոցում, ի՞նչ ինչ: (Ներսը օրոյում է):
Ե՛ս՝ նախանձում եմ. հը՛...

Ուները վեր ե քաշում:

ԺՕՐ. Դէ՛ լա՛ւ կար թէ չկար: Եկէ՛ք
այնտեղ, սիրելի՛ Դե՛լՖին, թող ձեր ա-

սածը լինի. ես ձեզ կ'ասեմ այդ գաղտնիքը:

Դե՛լ. Ինձ պէտքը չեն ձեր գաղտնիքները, ես իմոնքն ունեմ:

ԺՕՐ. Լաւ, ձեր գաղտնիքները յետոյ, իսկ իմա՝ այս բոլորէս կը-յայտնեմ ձեզ: Լսեցէ՛ք, սիրելի Դե՛լքին: (Բռնում է նրան, որ մի քիչ կամակորուելուց յետոյ, նստում է զանաւորակի վրայ Ժօրժի կողքին): Դե՛լքին, արդեօք իսկի չէ՞ք մտածում Սիմիի մասին...

Դե՛լ. (Տեղից ցատկելով): Սիմի, Սիմի... Ժօրժ, Սիմին կենդանի է:

ԺՕՐ. Ի՞նչպէս կարողացաք այդպէս շուտով գլխի ընկնել, Դե՛լքին:

Դե՛լ. Օ՛, Ժօրժ, սիրելիս, իմ անգին, այդ նա էր: Սկեր հագած կնոջը լուսամտից հէնց նկատեցի թէ-չէ, իսկոյն մտքովս անցաւ, թէ նա Սիմին է. բայց յետոյ հասկացայ որ այդ անկարելի է:

ԺՕՐ. Ինչո՞ւ է անկարելի:

Դե՛լ. Որովհետեւ... որովհետեւ... ամենքն էլ ասում են, թէ նա մեռել է: Այսօր ձիւտ վեց շաբաթ է նրա թա-

ղումը... Իսկ այսօր նրանց պսակադրութեան օրն է, որ նրանք ամեն տարի տօնում էին:

ԺՕՐ. Այո, ճշմարիտ է:

Դե՛լ. Միայն գիտէ՞ք ինչ, Ժօրժ. երբ այստեղ բերին նրա դիակը, ես վախենում էի, սաստիկ վախենում, բայց-և-այնպէս ինձ ստիպեցի նայել վրան... Այդ Սիմին չէր. ո՛չ, ո՛չ, այդ նա չէր: Ձեռքերից մէկը բիչ էր այրուած, սակայն այդ ձեռքը Սիմիի փոքրիկ, գողտրիկ ու սիրուն ձեռքը չէր: Արեւմտոն այնպիսի յուսահատութեան մէջ էր, որ ոչինչ չէր կարող մտածել, թէպէտեւ կային բոլորներ, երբ նա էլ էր կասկածում:

ԺՕՐ. Նրան հաղորդեցի՞ք ձեր կասկածները:

Դե՛լ. (Տխուր): Ո՛չ, Ժօրժ: Անհրաժեշտ էր, որ Արեւմտոն գոնէ Սիմիի դիակը սգար: Ուստի ինքս ինձ ասացի՝ շատ հաւանական է, որ Սիմիի մը-նացորդները աւելի էս կերպարանափոխուած լինէին և նրա գեղանի մարմնից կարող էին միայն ջարդուած ու քրքրուած կտորներ մնալ. ուրեմն թո՛ղ

նա թաղի դրան, որին Սիմիի տեղն է ընդունում: Բացի դրանից, հշ-որ չեկա մեր ձեռքից առնելու այդ դիակը: Եւ վերջապէս ես կարող էի սխալուել:

ԺՕԲ. Դուք մի բարի և սիրելի աղջիկ էք. Սիմին կենդան է: Իսկ թէ ինչո՞ւ նա չի գալիս, դժբաղդութեան միջոցին՝ ուր էք, ահա այդ էլ նրա գաղտնիքն է: Երբ յարմար ժամանակը գայ, նա ինքն անձամբ կը-պատմի Ալբերտին այդ ամենը:

Դե՛ւ. Կը-նշանակի՞ Սիմին կը-գայ և կը-մնայ այստեղ:

ԺՕԲ. Այդ ամենը կախուած կը-լինի նրա և Ալբերտի խօսակցութիւնից:

Դե՛ւ. (Նուանդով:) Ժօրժ, Սիմին պէտք է որ գայ և որքան կարելի է՝ շուտ. մենք ամենքս էլ երկիւղի մէջ ենք Ալբերտի համար: Այս վեց շաբաթուայ մէջ նա անճանաչելի է դարձել. մազերը սպիտակել են, մէջքը կորացել, գիշերներն ամենեւին քուն չունի. շարունակ ողբհարցութեամբ է զբաղւում:

ԺՕԲ. Դե՛ւ, տեսէք թէ ես ինչ

եմ մտածել. անհրաժեշտ է որ Սիմին երևայ նրան որպէս ոգի:

Դե՛ւ. Ի՞նչպէս-թէ՞ որպէս ոգի:

ԺՕԲ. Այո, Սիմին միայն ինչպէս ստուեր կարող է նրան ասել այն ամենը, ինչ-որ իր սրտումը կայ: Իսկ թէ ինչպէս կ'ընդունի Ալբերտին և ինչ պատասխան կը-տայ Սիմիի այդ խոստովանութեանը, ահա այդ բանից կը-լինի կախուած այնուհետեւ երկուսի կեանքն էլ:

Դե՛ւ. Ես վախենում եմ, Ժօրժ:

ԺՕԲ. Այո, հոգիս. շատ հաւանական է որ երկուսի կեանքը ես հէնց այդ խօսակցութիւնից լինի կախուած: Իսկ դուք ի՞նչ կ'ասէք ինձ, Դե՛ւֆին: (Բռնելով նրա ձեռքը.) Հիմա՞ որ այլևս գաղտնիք չունեմ ձեզանից, ես ի՞նչպէս գտնեմ զէպիլ սիրտդ տանող ճանապարհը:

Դե՛ւ. Ուրեմն երեկուայ կինը Սիմին էր: Ա՛խ, ինչպէս ցաւում եմ. ինչո՞ւ իսկոյն չվաղեցի պարտէզ՝ որ գրկէի ու համբուրէի նրան: Արդեօք նա գիտի, թէ ինչպէս եմ սիրում իրան:

ԺՕԲ. Գիտի:

ԴԵՆԼ. Մեր մասին, ժօրժ, յետոյ
կը-խօսենք, երբ տան մէջ առաջուայ
նման խաղաղ, ամեն բան պարզ և ու-
րախ կը-լինի:

ԺՕՐ. Յոյս ունէ՞ք որ յաջողուի:

ԴԵՆԼ. Օ՜, այո՛. ես ինքս էլ կ'աշխա-
տեմ ձեզ օգնել:

Հնչեցնում է զանգը, մեկնում է Իվօնէսը:

Տ Ե Ս Ի Լ Բ

ՆՐԱՆՔ ԵՒ ԻՎՕՆԷՏ

ԻՎ. Դո՛ւք կանչեցիք, օրիորդ:

ԴԵՆԼ. Այո՛, ես: Ասա, Ի՛վօնէտ, այս
երեկոյ ի՞նչ պատրաստութիւններ են
տեսնւում այստեղ:

ԻՎ. Սարսափելի՛ բաներ, օրիորդ:
Մեր պարոնը (Մասով ցոյց տալով նակա-
սը:)... բո-լո-րո-վի՛ն: Ամբողջ գիշեր չի
քնում, այլ նստում է ահա այստեղ,
այս բազկաթոռի վրայ, (Յոյց է տալիս:) ճրագները հանգցնում, բացի այն (Յոյց
տալով:) սիւնակի վրայի մուգ լուսամ-
փոփով փոքրիկ լապտերից և սկսում է
մտիկ տալ՝ աչքերը յառած այդ դա-

նը (Յոյց է տալիս սենեակների ներսերը
սանող դուռը:) և ասում. «Միմի՛, արի»:
Մէկ անգամ պատշգամբի կողմից ծա-
ծուկ մօտեցայ և նայեցի, օրիորդ,
բայց այնպէս վախեցայ որ ամբողջ գի-
շեր չկարողացայ քնել: Իսկ այսօր
(Ձայնը ցածրացնելով:) պարոնը հրա-
մայել է՝ բացի դօկտօր Պարիզօտից,
ուրիշ ոչ-ոքի չընդունել:—«Այսօր, ա-
սում է, Սիմի՛ն անպատճառ կը-գայ, ո-
րովհետեւ մեր պսակադրութեան օրն է,
իսկ նրա մահուան վեց շաբաթը հէնց
այսօր լրացաւ»: Ինչպէս էլ կամենաք,
օրիորդ, սակայն այսօր պէտք է փախ-
չեմ տանից: Ո՛չ մէկ պայմանով չեմ հա-
մաձայնիլ մնալ այսօր այստեղ, եթէ
նոյնիսկ տեղիցս էլ զրկուելու լինեմ:

ԴԵՆԼ. Գիտե՞ս ինչ, Ի՛վօնէտ. եթէ
դու այդպէս վախենում ես, ուրեմն
հէնց այս բոլորիս փախիւր, բանի դեռ
պարոն Դ՛Օրենասը չի եկել. նրան կ'ա-
սեմ՝ ես թոյլ տուի բեզ գնալու:

ԻՎ. Ա՛յ, Տէ՛րը բարի տայ ձեզ, օրի-
որդ. յատուկ շնորհակալ եմ: Ես հէնց
հիմա, անմիջապէս կը-փախչեմ և կը-
վերադառնամ միայն վաղը առաւօտեան:

Դե՛լ, Ծանա լաւ, միայն-թէ շնաւ հե-
աացիր. ինչ-որ պէտք է մենք քո փո-
խարէն կ'անենք:

Ի՛նչ, Դնում եմ:

Դուրս ե գնում:

Տ Ե Ս Ի Լ Գ

ԴԵԼՖԻՆ, ԺՕՐԺ և զօկտ. ԴԱԻԻԹՍՕՆ

ԴԱԻ. Փահ... Ինչպէս էլ ազատ էք
ապրում, դռները կրնկի վրայ բաց,
նախասենեակում ո՛չ-որ:

ԺՕՐ. Դօկտօր Դաւիթսօն... Այս օր
խաչը բերաւ ձեզ այստեղ:

ԴԱԻ. Խաչը չէ, այլ երկաթուղին
բերաւ մի քառորդ ժամ առաջ: Բնորով
ձեզ, թռչնակ, այ-թէ ուր էք եկել:
Իսկ Ալբերտօն ի՞նչպէս է: Հէնց-որ
միտքս ընկաւ, թէ այսօր վեց շաբաթ
է Սիմիի մահը, մտքովս անցաւ՝ որն է
բան չպատահի:

ԴԵԼ. Այժմ ես գնամ... գեո միքանի
բան կայ պատրաստելու: Յտեպա-
թիւն, Փօրժ, ցտեսութիւն, գօկտօր:

Դուրս ե գնում:

Տ Ե Ս Ի Լ Գ

Դօկտ. ԴԱԻԻԹՍՕՆ և ԺՕՐԺ

ԺՕՐ. Բայց Ալբերտօն ձեզ չէր սպա-
սում, այլ զօկտօր Պարիզօսին. այսօր
ողեհարցութեան մեծ փորձ են անելու
երկուսով:

ԴԱԻ. Ի՛նչ, բարեբաղդաբար, Ալբեր-
տօն այլևս չի արժանանալ նրա տե-
սութեան: Հէնց Դոր մի նորութիւն
իմացայ և եկայ որ Ալբերտօն հա-
ղորդեմ: Այն խաբերան էլի յաջողե-
ցրել էր՝ մի հարուստ կնոջ խելքից հա-
նել, որի հետ և փախաւ գող շան պէս:

ԺՕՐ. Ա՛խ, այդ կանայք, որ ամեն
շան ու գէլի պահնջ են դնում... Սա-
կայն ճշմարիտ էք ասում, զօկտօր:

ԴԱԻ. Այն Այժմ ամբողջ ժողովա-
բանի խօսակցութեան նիւթը միմիայն
այդ է: Դիմէք ինչ- այս բանի համար
դուք պէտք է ուրախանաք, թէ-չէ ձեր
եղբայրը կամ գերեզման կ'իջնէր շու-
տով և կամ կը-խելագարուէր. սպիրի-
տական այդպիսի փորձերով չի կարե-
լի անպատիժ կատակ անել: Միքանի

որ առաջ ես տեսայ Ալբերտօին...

ԺՕՐ. Յետոյ:

ԴԱԻ. Յետոյ այն՝ որ տաքութեան աստիճանը բարձրացած էր, աչքերն ալիւմինում էին, իսկ ինքը բացի սպիրիտիզմից—ոգեհարցութիւնից էլ ուրիշ ոչ մէկ բանի մասին չէր խօսում: Անհրաժեշտ է այսօր նրան որքան տեղ տանել և թոյլ չտալ որ մենակ մնայ:

ԺՕՐ. Դօկտօր, ես պէտք է հետդ խօսեմ և...մի գաղտնիք յայտնեմ ձեզ:

Ներսէս և մտնում Դելֆինը:

Տ Ե Ս Ի Լ Ե

ՆՐԱՆՔ և ԴԵԼՖԻՆ

ԴԵԼ. Ժօրժ, ո՛ւր է հեծանիւս. ուզում եմ միքանի շրջան անել պարտէզում: Դուք հետս չէ՞ք գալ:

ԺՕՐ. Մենք երեքով միասին կ'երթանք. դօկտօրն էլ է գալու:

ԴԵԼ. Խնչպէս. դօկտօրն է՞լ հեծանիւով:

ԴԱԻ. Ո՛չ, սիրելի՛ թռչնակ, մի՛ք վա-

խենալ այդ գործիքի համար. ես դեռ չեմ վարակուել այդ ախտով, ես միայն մինչև պարտէզ կ'ուղեկցեմ՝ ձեզ և կը նստեմ հովանոցում:

Երեքով միասին գնում են այգի, Ժօրժն ու Դելֆինը հեծանիւով: Մի րոպե աչափ բեւր դասարկ է մնում, ապա ներս է մտնում ԴՕրբեմար:

Տ Ե Ս Ի Լ Զ

ԴՕՐ. (Մենակ. կանգ է առնում սենեակի մեջքերը, մտքի ետեւից ընկած. վերցնում է գլխարկը: Ձեռնոցները հանելով:) Չարմանալի է որ դօկտօր Պարիզօտը մինչև հիմա չեկու: (Նայում է ժամացոյցին:) Արդէն ուշ է. նա գիտի որ այսօր ես անպատճառ փորձ եմ անելու: (Ման է գալիս սենեակում, ապա կանգ առնելով՝ ձեռքը հակառակ է ցանում:)... Ա՛յ, ինչպէս էր, երբ, շատ վաղուց, առաջին անգամ Սիմին երեւաց ինձ... Այդ բանը հէնց այս սենեակում պատահեց: Հովարդենք ինձ հրաւիրել էին՝ փորձին ներկայ լինելու... Սեղանը՝ ահա այստեղ էր դրուած. ես

նստած էի այսպէս... (Նստում ե այն դռան դիմաց, որ սենեակների ներսերն էր տեսնում...) Եւ մէկէլ յանկարծ այնտեղից երևաց Սիմին այդ դռան շէմքում... (Ման ե գալիս...) Արդեօք այսօր կը-տեսնեմ նրան:

Տ Ե Ս Ի Լ Է

ԴՕԲԵՆԱՍ և ԺՕՐԺ

ԺՕՐ. Ալբերտօ, կարծեմ դու դօկտօր Պարիզօտին ես սպասում:

ԴՕԲ. Բեզ ռիլ ասաց, դու ճիշդ եղիք գիտես:

ԺՕՐ. Նա ինքն ինձ ասաց. այսօր առաւօտեան տեսայ նրան:

ԴՕԲ. Այսօր... Ո՞րտեղ, այստեղ: Եւ ըստ երբ նա եկել է, ես տանը չեմ եղել:

ԺՕՐ. Ո՛չ, ես նրան քաղաքում տեսայ, կենդրոնական կայարանում:

ԴՕԲ. (Յնցունելով) Կայարանում:

ԺՕՐ. Այո, Ամերիկա էր գնում. նա ինձ խնդրեց քեզ ասելու...:

ԴՕԲ. Գնում էր Ամերիկա... Մնակա-

րելի բան է. նա լաւ գիտի, թէ ինձ համար ինչ օր է այսօր:

ԺՕՐ. Նա ինձ խնդրեց քեզ յայտնեմ որ ոգիները հրամայել են իրան դը-նալ, իսկ քեզ մենակ թողնել այսօր:

ԴՕԲ. Այո, նա խնդրեց որ ինձ ասես:

ԺՕՐ. Այո. նա այն էլ ասաց, թէ այսօրուայ փորձիդ յաջողութիւնը բո-լորովին մենակ լինելուցդ է կախում:

ԴՕԲ. Եթէ նա այդպէս է ասել, ու-րեմն այդպէս էլ պէտք է անել: Լսիր, Ժօրժ. ես վճռել եմ այսօր Սիմին կանչել: Բիշ է ֆնում խելագարուեմ, երբ ինձ պատկերացնում եմ նրան կրակի մէջ, մենակ... անօգնական... Ժօրժ, ես կամենում եմ իմանալ, թէ արդեօք ինձ չի անիծում Սիմին այն բանի համար որ թողի իրան առանց ինձ գնալու: Օ՛, եթէ-միայն նա երևար և ես կարողանայի նրան արեւայայտել սէրս, իր համար քաջածա կարօտել... (Խորհրդաւոր կերպով) Դու խօսեմ գիտես. մեր հարսանիքից առաջ, հո-վարդենց մօտ, առաջին անգամ քեզ պատմեցի... Յիշում ես. ես նրան... տեսայ այստեղ:

ԺՕՐ. Հէնց այս սենեակում:

ԴՕԲ. Այո... Այ, այդ դուռը փակ էր և նա երևաց այն անկիւնից:

ԺՕՐ. Դօկտօր Պարիզօտը յոյս ունի որ դու կը-տեսնես նրան:

ԴՕԲ. Կը-տեսնեմ... Աստուած իմ, ի՜նչպէս բարախում է սիրտս, ի՜նչպէս սարսափելի է... Ուրեմն երբ սկսեմ փորձը:

ԺՕՐ. Դեռ գնահ այգի, Ալբերտօ, այնտեղ են նաև Դելֆինը և դօկտօր Դաւիթսօնը:

ԴՕԲ. Ինչո՞ւ է եկել նա:

ԺՕՐ. Հէնց այնպէս. մեր հարեանները մօտն է եղել, ուղեցել է մեզ էլ այցելել: Գնահ հետը տեսնուիր և աստ որ փափագում ես այսօր մինակ մնալ. իսկ այնուհետև կը-գաս այստեղ, դուռը կը-փակես և կ'անես այնպէս, ինչ որ հարկաւոր է:

ԴՕԲ. Շնորհակալ եմ, Ժօրժ, շնորհակալ եմ... Ինձ հանգստութիւն է հարկաւոր. ես շատ եմ յուզուած:

Գնում ե այգի:

Տ Ե Ս Ի Լ Ը

ԺՕՐԺ և ՍԻՄԻ

ԺՕՐ. (Ներսի սենեակները սանդղդր-նան օճախում կանչում է:) Սիմի, Սիմի...

ՍԻՄ. (Դուրս է գալիս, ամբողջովին սեւեռ հագած, գլխարկով, ֆողը երեսին:) Ժօրժ, մենակ եմ:

ԺՕՐ. Այո, բայց կարճ միջոցով. կէս ժամից յետոյ Ալբերտօն այստեղ կը-լինի: Արի այստեղ նստիր-հանգստացիր, դու դողում ես:

ՍԻՄ. Այո, Ժօրժ... (Նստում է:) Եթէ դու չլինէիր, ես երբէք չէի վճռիլ ոտքս ներս դնել այս շէմքից: Այստեղ ամեն բան՝ իւրաքանչիւր աչիւն, ամեն մի առարկայ կորած անցեալս է յիշեցնում ինձ:

Թաւկիմակը հանելով, գլուխը դնում է Ժօրժի ուսին եւ լաց լինում:

ԺՕՐ. Մի լար, Սիմի: (Շոյում է նրա գլուխը:) Հանգստացիր, սիրելի քոյրիկս: Այժմ հասել է ժամանակը՝ ամեն-ինչ ուղղելու. դու պէտք է Ալբերտօին աղատես, ապա-թէ ոչ՝ նա կորած է:

ՍԻՄ. (Բարձրացնելով գլուխը:) Չէ՛-
որ նրա կորստեան պատճառը ես եմ,
այլևս ի՞նչպէս կարող եմ ազատել նը-
րան:

ԺՕՐ. Երկրիս երեսին միայն մահն
է անուղղելի. արդէն ինքդ էլ տեսնում
ես, թէ ինչ էր լինելու նրա դրու-
թիւն, եթէ դու իրաւ մահացած լինէիր.
այն-ժամանակ այլևս հչ-ոք չէր կարող
ազատել նրան: Դժկտօր Պարիզօտի նը-
ման խաբեքաները տիրապետել են
նրան. նա կամ կը-խելադարուէր և
կամ ձեռք կը-բարձրացնէր իր վրայ:
Բայց ճակատագիրը չկամեցաւ այդ.
դու կենդան ես և միայն դու կարող
ես ազատել նրան:

ՍԻՄ. Երբ յուսահատ դրութեանս
մէջ վազեցի քեզ մօտ եկայ, անգիտով՝
միայն մի բանի մասին խնդրեցի քե-
զանից, այսինքն որ դու՝ իմ մահից
յետոյ, բոլոր ճշմարտութիւնն ասէիր
նրան, գիտես որ սուտ չէի ասում. ես
մահ էի ցանկանում: Բայց դու չթողիր
խօսքս շարունակելու, այլ ասացիր՝
ինքդ էլ պէտք է ուղղես արածդ չա-
րիքը, դու պարտաւոր ես քաւելու

յանցանքդ: (Վեր է կենում:) Ահ, տես-
նում ես, եկայ որ յանցանքս քաւեմ.
ուստի պատրաստ եմ կատարելու ամեն
բան, ինչ-որ դու կ'ասես: Իսկ յետոյ,
եթէ նա ինձ չների, ես արդէն բարոյ-
ապէս ազատ լինելով՝ կարող եմ մեռ-
նել:

ԺՕՐ. Այո, Սիմի, դու պէտք է նրան
յայտնես ամեն բան, որից յետոյ միայն
նա կամ քեզ կը-ների և կամ կը-բա-
ղարի այնպէս սաստիկ կերպով կա-
րօտդ քաշելուց: Ամեն բան կախում
է նրա սիրոյ ոյժից:

ՍԻՄ. Բայց ի՞նչպէս գլուխ բերեմ
այդ բանը: Եւ ես ի՞նչպէս անեմ որ
նա անպատճառ ինձ լսի:

ԺՕՐ. Սիրելի Սիմի, չէ՛-որ դու մի
անգամ արդէն երևացել ես նրան որ-
պէս երևոյթ, հէնց այստեղ, այս միև-
նոյն սենեակում:

ՍԻՄ. Օ՛, եղբայրս, երդվում եմ ա-
զիզ արևովդ որ այդ մի կատակ էր...
Այն-ժամանակ ես հիւր էի Հովարդենց
մօտ. թէ նրանք և թէ դժկտօր Պարի-
զօտը համոզեցին ինձ այս անկիւնից
(Յոյց ցալով:) երևալ փորձի ժամանակ:

Մինչ այդ երբէք տեսած չէի Ալբերտօին... Ուրախ էի գծութիւն անելու: Սակայն յետոյ երբ մենք ծանօթացանք, նա այդ դէպքին մի անյայտի ահագին նշանակութիւն տուաւ որ ես քաջութիւն չունեցայ այդ կատակի մասին նրան բան ասել:

ԺՕՐ. Անհրաժեշտ է այսօր նոյնը կրկնել. դու նրան կ'երևաս էլի մի անգամ: Գնանք, ամեն բան քեզ կը պատմեմ... Շտապէ՛ր, Սիմի, ես լսում եմ նրա քայլերի ձայնը:

Սիմին դուրս է գնում ձախ կողմից:

Տ Ե Ս Ի Լ Թ

ԺՕՐԺ և ԴՕԲԵՆԱՍ

ԴՕԲ. Ժօրժ, ինձ մենակ թող: Ես ինձ հազիւ զսպեցի՝ դօկտօր Դաւիթ-սօսին մնաս-բարով ասելիս. նա ինձ հաւատացնում էր՝ որպէս-թէ հիւանդ եմ: Սակայն երբէք այնպէս առողջ չեմ եղած, ինչպէս-որ այսօր եմ: Ինձ թվում է որ՝ թէ լսողութիւնս, թէ

տեսողութիւնս այսօր առանձնապէս աւելի պարզ են ու աւելի մաքուր:

ԺՕՐ. Ալբերտօ, ես գնում եմ, միայն աղաչում եմ՝ հանգստացիր. խօմ չի կարելի փորձն սկսել այդպէս վերդովուած դրութեամբ: Բժիշկն ուղիղ է ասում. դու դողում ես:

ԴՕԲ. Անհամբեր սպասելուցս է... նա գալու է... Ցտեսութիւն, Ժօրժ, շնորհ գնա...

ԺՕՐ. Ցտեսութիւն, Ալբերտօ:

Դուրս է գնում:

Տ Ե Ս Ի Լ Ժ

ԴՕԲԵՆԱՍ, մենակ. յետոյ ՍԻՄԻ

ԴՕԲ. (Երբեմն ման է գալիս սենեակում, երբեմն կանգ առնում:) Ո՛րպէս-թէ՝ ես տենդ ունեմ... Ողորմելի մարդիկ... դուք ամեն բան մարմինն էք վերադրում... Հոգիս այրվում, կրծքիցս դուրս թռչել է ուզում... զգում եմ որ մօտենում եմ անդր-գերեզմանեան սարսափելի գաղտնիքին, իսկ նրանք ասում են՝ հանգիստ եղիր: Սիմի, Սիմի,

այսօր դու անպատճառ պէտք է երեւաւ ինձ: Ո՛հ, ինչպէս ուժասպառ եմ եղել առանց քեզ: (Հանգցնում է բոլոր նբագները եւ բողնում միայն անկիւնում դրուած սիւնակի վրայի կարմրագոյն լուսամփոփով լապտերը:) Ահա այդպէս... Ինչպիսի խաղաղութիւն է տիրում շուրջս. պարզ լսում եմ սրտիս բարախումը: (Նստում է եւ ձեռներով ծածկում երեսը:) Դուրս աչքովում է: (Վեր է կենում եւ ձեռները՝ դեպի սենեակների ներքո սանող դուռը պարզում:) Սիմի, եկ... երևա ինձ. ես պէտք է քեզ տեսնեմ եւ հեղձ խօսեմ: (Լուսամտից ներս է քափանցում լուսնի շողը:) Սիմի, արդեօք այստեղ ես: (Դռների ետեւից լսվում է մի հարուած:) Այստեղ է... Ո՛վ Աստուած, նա այստեղ է... Արդեօք պիտի խօսեմ հետս: (Լսվում է երկու հարուած:) Խօսելու է... Սիմի, ամուսնու իշխանութեամբ, սիրոյս զօրութիւնով երդուեցնում եմ քեզ... երևա ինձ: (Դուռը կախաց բացվում է, շեմք վրայ երեսում է Սիմի՝ ոտքից մինչեւ գլուխ ամբողջապէս սիւսակ փողով ծածկուած եւ չափազանց

դժգոյն:) Սիմի, Սիմի, այդ դժու ես... (Ուզում է զեպի նրան գնալ, բայց նա ձեռքի նշանով չի բողնում:) Ներքե, Սիմի, տեղիցս չեմ շարժուիլ: միայն ազատում եմ պատասխանիլ: Այն ինձ, Սիմի, դու շատ տանջուեցիր: (Սիմին գլխով է անում:) Ասում ես՝ այո՞, Օ՛, իմ խեղճ Սիմի: (Դարձեալ ուզում է դեպի նրան գնալ, բայց նա իսկոյն մի քաղ ետ է գնում:) Սիմի... մի գնա... այլևս տեղիցս... չեմ շարժուիլ: Սիմի, հիմա իմացա՞ր, թէ ինչպէս եմ տիրում քեզ:

Սիմի, Այո՛:

Դ՛ՕԲ. Դու խօսում ես... Դու խօսում ես... ես լսեցի՛ այո՛: (Յաղթական կերպով:) Կը-նշանակի՛՜ այն աշխարհը մատչելի է մեզ... Սէրը յաղթում է մահուան... Օ՛, Սիմի, ներքե ինձ որ սառն էի վերաբերվում քեզ, որ քեզ թողի մենակ գնալու, դու կորաբ սարսափելի տանջանքների մէջ: Բայց հիմա կարող եմ քեզ ասել՝ որ կա թիւ-կաթիլ ամբողջ արեւնս կը-տալի, եթէ-միայն քեզ նորից կենդանացնելու երջանկութիւնն ունենայի... Կոյն տե-

սակ սարսափելի մահուան բոլոր տան-
ջանքները կը-տանէի, միայն-թէ քեզ
վերադարձնել կարողանայի...

ՍԻՄ. Հարկաւոր չէ... Մոռացիր Սի-
մին... Նա արժանի չէ այդպիսի
բռնն սիրոյ...

ԴՕԲ. Ինչ ասացիր... արժանի չէ...
Չեմ հասկանում:

ՍԻՄ. (Հեկեկանքը գնալով:) Սի-
մին... սարսափելի մահի է արժանի.
Նա քեզ խաբեց...

Ուզում եմ գնալ:

ԴՕԲ. Մի գնար... Երդուեցնում եմ
քեզ՝ մի գնար: Սիմին չէր կարող ինձ
խաբել... Ես սխալ լսեցի:

ՍԻՄ. Ո՛չ, նա քեզ խաբեց: Եթէ նա
չմեռնէր, քեզ կը-խայտառակէր և դու
ինքզ Երես կը-թեքէիր նրանից:

ԴՕԲ. (Աղաղակում է օձից խայր-
ուածի նման:) Խաբեց... ինձ թողեց-
գնաց... Ահա-թէ ինչ է անդր-գերեզ-
մանեան գաղտնիքը, որ դու հետդ
տարար:

ՍԻՄ. Ալբերտօ, Սիմին չգիտէր որ
դու սիրում ես իրան. քո ինքնազու-
պուծիւնը նա սառնութեան տեղ էր

ընդունում, իսկ զիջումներդ՝ ան-
տարբերութեան տեղ: Նա տանջվում
էր, նա ծարաւի էր բռնն, քնքուշ սի-
րոյ և... խորտակեց իրան...

ԴՕԲ. Ո՞վ էր նրա սիրեկանը...
(Սիմին լուռ է:) Ի՞նչպէս, ուրեմն դու
միայն նրա համար երեացիր ինձ, որ-
պէսզի դանակը նորից մխէիր կրծքիս
մէջ: Դու մի այդպիսի սարսափելի
գաղտնիք յայտնեցիր ինձ և հիմա ու-
զում ես փախչես իմ վրէժխնդրութե-
անից: Ուզում ես հեռանաւ և հետդ տա-
նես այն անարգ մարդու անունը, որ
այդպէս սոսկալի կերպով անպատուել
է ինձ... Եւ միթէ սրանից յետոյ կա-
րելի է ապրել... (Սիմին ուզում է գր-
նալ:) Սպասիր, մի հեռանար... Կարե-
լի է դա...ճ, սրպիսի կասկած, ժօրժը...

ՍԻՄ. Լռիր, ժօրժն ազնիւ է... Դա
Ստօնձան էր:

ԴՕԲ. Ստօնձան... (Բռնելով կուրծքը)
Ստօնձան... Նա գնաց իր հայրենիք և
եւ անկարող եմ ոտնատակ տուած
պատուիս համար վրէժխնդիր լինել...
Օ՛, Աստուած, Աստուած, ինչպէս
տանջվում եմ ես...

ՍԻՄ. Օ՛, և ի՜նչպէս տանջւում էր Սիմին։ Ազատ, բոլորովին թողնուած իր կամքին, նա հաւատաց սիրուն հրապուրողի խարդախ ու շողոքորթ խօսքերին։ Քո առերևոյթ սառնութիւնից Սիմին բոլորովին մենակ էր զգում իրան, իսկ նրա անազնիւ ընկերունիին՝ Թեկղին շարունակ այն էր պնդում, թէ ամուսինը չի սիրում նրան։ Եւ... Սիմին ընկաւ... Բայց-և տարաւ բոլոր սարսափները... ենթարկուեց ամեն տեսակ ստորացումների... Իմանալ՝ որ Ստօնձան սիրում էր ոչ-թէ Սիմին, այլ միայն նրան հարստութիւնը, որ նա կամենում էր Սիմին ամուսնուց բաժանել՝ միմիայն նրա փողերը ձեռք պցելու յուսով... Եւ Սիմին մեռաւ անպատուած, խարուած, ստորացած, լքուած։ Սիմին միայն մահից յետոյ իմացաւ, թէ ի՜նչպէս էր սիրուած իր ամուսնուց։ Սիմիի հոգին սարսափելի կերպով տանջւում է... նա հանգստութիւն չունի։ Ես եկայ խնդրելու քեզանից... որ ներես նրան։ Ներիր և հանգստութիւն տուր նրան։

Հեկեկում է։

ԴՕԲ. (Հանգիստ։) Դու լաց ես լիւնում։ Այդ Սիմիի հոգին է հեկեկում... Խարուած, լքուած... Խեղճ Սիմի...

ՍԻՄ. Տեսնում ես, թէ ի՜նչպիսի բաղդաւորութիւն էր նրա մահը... Չէ՛ որ դու չէիր կարող նրան ներել։

ԴՕԲ. Ներել... ծանր է... ծանր... Բայց դու տանջուեցիր, մեռար մարտիրոսական մահով... Ես ներում եմ Սիմիի հոգուն։

ՍԻՄ. (Կամաց-կամաց ետ-ետ է գնում։) Դու ներում ես մահացածին, բայց երբէք չէիր ներիլ կենդան Սիմին։

Ուզում ե գնալ։

ԴՕԲ. Մի հեռանար։ Թող մի վերջին անգամ էլ նայեմ վրադ... Սիմի, այլևս երբէք քեզ չեմ տեսնելու... Ի՜նչպէս սիրում եմ քեզ... ի՜նչպէս սիրում եմ քեզ...

ՍԻՄ. Սիրում ես... Օ՛, եթէ Սիմին կարողանար կենդանանալ... ի՜նչպիսի սիրով կը-ըըջապատէր քեզ։ Նրա կեանքի իւրաքանչիւր ժամը, նրա սրտի ամեն մի տրոփիւնը՝ քեզ, միմիայն քեզ կը-լինէր նուիրուած։ Սիրոյ ի՜նչպիսի գանձ կայ թագնուած Սիմիի

սրտի մէջ. նա ամեն ճիշդն կը-թափէր,
գրպէսդի կարողանաւ մոռացնել տալ
քեզ իր կարճատեւ ինչպէս երազ բո-
ւիւնէն մոռորութիւնը: Օ՛, եթէ-միայն
կարողանայիր ներել նրան...

ԴՕԲ. Նորից գրկել Սիմիւս, կըրծ-
քիս սեղմել և զգալ, թէ ինչպէս բա-
րախում է նրա սրտիկը... Օ՛, ես ամեն
բան կը-նեղեմ, ամեն բան կը-մոռա-
սայի, միայն-թէ կարողանայի վերա-
դարձնել նրան... (Նստում է եւ ձեռնե-
րով ծածկում երեսը:)

ՍԻՄ. (Արդէն շտկում:) Ալբերտո,
Ալբերտո, ուրեմն դու ներում ես Սի-
միին:

ԴՕԲ. Ներում եմ... Ներում եմ և
ստանում ան մտքից, որ երբէք չպէտք
է կարողանամ նրան տանել՝ ներում և
սիրում եմ...

ՍԻՄ. Ալբերտո, Ալբերտո...

ԴՕԲ. (Բազկաքոռից վեր ցատկերով:)
Ի՛նչ եմ լսում... Միքիլ առաջուան
ձայնը չէր այդ... այդ Սիմիւս սեպհա-
կան ձայնն է... Սիմիւս կենդան է և
կանչում է ինձ: Գնում եմ դեպի Սիմիւս:

ՍԻՄ. (Քողը վերցնելով գլխի վրայ-
ից:) Ալբերտո, ես եմ—բո Սիմիւս... Նե-
րեր, ներեր ինձ...

ԴՕԲ. Կենդան է... Կենդան է...
(Համբոյրներով ծածկում է նրա երեսը,
կաքոգին կերպով իր երեսին է փակում նրա
ձեռները, մազերը:) Սիմի, իմա Սիմի...
Ներում եմ քեզ և ամեն բան մոռա-
նում... Կենդան է... Սիմի, կենդան է...

ԵՐ ԹԱՐԳԱՆՈՒԹԵԱՄԵ ԵՒ ՓՈԽԱԳԵՐՈՒ-
ԹԵԱՄԵ ԼՈՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ.

1. Փայտաւէն խճճից մինչեւ սպի-
տակ-տաւը, պատկերազարդ, ա-
մեն հասակի համար (սպառուած):
2. Ֆրի՛սեօճ գիւցազն, պատկեր. ա-
մեն հասակի համար (սպառուած):
3. Սչխացար և նրանից } Հրատ. հանգ.
 կեռու մնալու միջոց- } գնդ. Աղէք-
 ներ, զինուորն. համար } սանդըՄելիբ-
 (սպառուած): } հայկազեա-
4. Չինական եղինջի մեա- } նի:
 կութիւնը (սպառուած):
5. Բարկացաւ քոֆալս (Հրատ. Կով.
 Կայս. Բժ. Ընկերութեան):
6. Երեմ վէպիկ. ա. Մայրական սիրտ,
 բ. Առանձին, գ. Վրէժ, երիտա-
 սարդների համար (սպառուած):
7. Գիւղական վարժուէի, ժողովըր-
 դական, զինն է. 25 կ.
8. Անրեւոյր հողագործ, ըստ 2.
 Դարվինի, պատկերազարդ, ամեն
 հասակի համար 7 կ.
9. Վրէժ, Գի զը-Մօպսանի, և Հի-
 ւանդապահ աղջիկը, Ֆր. Կօպ-
 պէի, ժողովրդական 5 կ.
10. Երկրաւոր և հրաբխաբան
 լեռներ, ժողովրդական 10 կ.
11. Ռնի և ձուփ օրս. մանկական 5 կ.

12. Անդադր Հաներ	մանկա-	40	կ.
13. Կարէնն ու Մանէն	կան. ըն-	40	կ.
14. Եօրն ագուա	լորն էլ	40	կ.
15. Պաշիկ ու Հասիկ	շքեղ պատ- կերներով	40	կ.
16. Խժողներ, պատկերազարդ, ամեն հասակի համար		50	կ.
17. Իգնատիոս Լոյսլա, (եր պատկե- րով), ժողովրդական		30	կ.
18. Վարձապետ, ժողովրդական (սպ.):			
19. Տէրիկ, դրամա 4 արարուածով		25	կ.
20. Ոգեհարցութիւն, թատերդ, 3 ա- րարուածով		50	կ.
21. Առաջին վաստակ, զրոյց, } պատկերազարդ		60	կ.
22. Փոքրիկ Յոյակն ու Խլրե- սիկ նապաստակը, զրոյց, պատկերազարդ	մանկական	1	ս.—
23. Նապաստակ Խէչանի վրէժ- խնդրութիւնը կամ Իճնդ բեզ օգնիւ, զրոյց, պատ.		75	կ.

Վերոյիշեալ գրքերից ձեռք բերելու համար պէտք է դիմել թիֆլիզ, «ԿՈՒՏՏԵՄԲԷՐԻ» գրականա-
նանոց, կամ ինձ՝ *Орбелиановская ул. № 24.*
Левону Вардани Мелик-Адамян

500

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0312291

7213